Štev. 217 V Trstu, v nedeljo 11. avgusta 1918 Letnik XLIII.

Izhaja vsak dan zjutraj, tudi ob nedeljah in praznikih. — Uredništvo: Ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista „Edinosti". — Tisk tiskarne „Edinosti". — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57. — Naročnina znaša: Za celo leto K 40·—, pol leta K 20·—, tri mesece K 10·, za nedeljsko izdajo za celo leto K 8·—, pol leta K 4·—.
Posamezna številka v Trstu in okolici: 10 vinarjev.

EDINOST

Posamezne številke zastarele 20 vin. Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 10 vin; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila, oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 vin; oglasi v tekstu lista do pet vrst K 20·—; vsaka nadaljna vrsta K 2·—. Mali oglasi po 6 vin. beseda, najmanj pa 60 vin. Oglase sprejema inseratni oddelek „Edinosti". Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti". — Uprava in inseratni oddelek se nahajata v ulici sv. Frančiška As. št. 20. Poštnohranilnični račun št. 841.652.
Posamezna številka izven Trsta in okolice: 12 vinarjev.

ZVEZNA ARMADNA POROČILA.

AVSTRIJSKO.

DUNAJ, 10. (Kor.) Uradno se javlja:

Na beneški gorski fronti je prišlo včeraj zopet do večjih pehotnih bojev.

Med Canove in Asiagom so prešle v zgodnjih jutranjih urah ententne čete po velikem topovskem ognju v gostih masah v napad. Sovražne napadalne kolone so bile povsod odbite s težkimi izgubami. — Kjer se jim je začasno posrečilo, da so se ustalile v naših črtah, smo jih pognali nazaj s protisunkom. Istotako so se izjalovili vsi poizkusi sovražnika, da bi se razširil v ozemlju Asolona, ob hrabrem odporu čet.

Na drugih frontnih delih topovski ogenj in patruljne praske.

Albanija. — Nobenih posebnih dogodkov.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO.

BEROLIN, 10. (Kor.) Veliki glavni stan javlja:

Zapadno bojišče. — Armada kraljeviča Ruprehta: Živahno delovanje sovražnika med Ysero in Ancro. Na mnogih točkah te fronte je izvršil sovražnik sunke in delne napade, ki so bili odbiti pred našimi črtami v boju iz bližine.

Angleži in Francozi so včeraj z močnimi rezervami nadaljevali svoje napade na vsej bojni fronti med Ancro in Avro. Na obeh straneh Somme in za cesto Foucaucourt—Villers Bretoneux smo pognali sovražnika s protisunkom nazaj. Imel je težke izgube. V središču bojne fronte je pridobil sovražnik preko Rozieresa in Hangesta na prostoru. Naši protinapadi so ga ustavili zapadno Lihona in vzhodno črte Rozieres Orvillers. Ponoči smo ob Avri in potoku Donu bojujoče se čete umaknili v nove črte vzhodno Montdidierja. Jugovzhodno Montdidierja smo močen delni napad Francozov odbili v naših črtah. Nad bojiščem smo sestrelili 32 sovražnih letal. Poročnik Loewenhardt je izvojeval 53., Udet 48., stotnik Berthold 42., baron Richthofen 37., poročnik Billik 31., Bolle 29., Koenneke 28. in Neumann 20. letalsko zmago.

Armada nemškega cesarjeviča: Od časa do časa oživljen topovski boj ob Aisni in Vesli.

BEROLIN, 10. (Kor.) Večerno poročilo: Razširjenje bojišča od Ancre do Oise. Napadi sovražnika so se izjalovili pred našimi bojnimi postojankami.

Prvi generalni kvartirmojster pl. Ludendorff.

BOLGARSKO.

SOFIJA, 9. (Kor.) Zapadno Ohridskega jezera smo razpršili močen francoski poizvedovalni oddelek. Severno Bitolja in na obeh straneh vzhodno Černe obojestransko topovsko streljanje. V ozemlju Moglene smo zažgali neko sovražno municijsko skladišče. Pri Nontu so razpršile naše poizvedovalne čete po boju močen grški oddelek. Južno Hume, jugozapadno Dojrana in ob izlivu Strume je bilo obojestransko streljanje živahno.

SOFIJA, 10. (Kor.) Vzhodno Prespanskega jezera so naše čete kljub sovražnemu odporu vdrle v francoske jarke južno Peristerja in pri Crveni steni in ujele več Francozov. Vzhodno Vardarja so močni angleški oddelki dvakrat poizkušali uničiti naše straže pri Makovu. Sovražni monitorji so obstreljevali iz Orfanskega zaliva naše postojanke ob izlivu Strume.

—:::—

SOVRAŽNA URADNA POROČILA.

Italijansko uradno poročilo.

9. avgusta. — Na asiaški planoti so včeraj zjutraj sovražni oddelki dvakrat napadli Col del Rosso; oba napada sta se izjalovila v našem ognju. V raznih frontnih odsekih smo prizadejali sovražniku s koncentričnim topovskim ognjem in drznimi patrulinimi akcijami več izgub. Zrakoplovi mornarice in armade so bombardirali vojaške naprave v Puli, v beneški nižini in smeri proti Trstu. Dve sovražni letali ste bili sestreljeni.

Angleško uradno poročilo.

LONDON, 9. (Kor.) Uradno armadno poročilo z dne 9. t. m. zvečer poroča, da so vjeli zavezniki včeraj 14.000 mož.

—:::—

DOGODKI NA MORJU.

BEROLIN, 9. (Kor.) V Sredozemskem morju so potopili naši podvodniki iz močno zavarovanih skupin 6 parnikov, skupno 22.000 ton, med njimi francoski prevoznik »Djeman« (13.760 ton), na katerem je bilo 21 potnikov in 800 vojakov. Parnik se je potopil v 5 minutah.

ANGLEŠKO-FRANCOSKA OFENZIVA PRI AMIENSU.

BEROLIN, 9. (Kor.) Wolffov urad poroča: Skupnost raznih ugodnih okoliščin je angleško-francoskemu napadu med Ancro in Avro pripomogla k začetnemu uspehu. Predvsem je bila izredno gosta megla zjutraj 8. t. m., ki je koristila sovražnemu sunku. Megla je zavila angleško-francosko oklopnjaško brodovje, ki je udarilo po nenadnem velikanskem ognju, tako gosto, da je zamoglo neovirano prodreti mimo nemških obrambnih topov proti tankom in prispeti deloma notri v topovsko črto. Junaški se je branila nemška pehota proti nenadoma iz meglevja z vseh strani prodirajočim oklopnjakom in napadnim valovom. Zadaj za angleško-francoskimi strelskimi črtami so še dolgo pokale strojnice posameznih do zadnje patrone žilavo vztrajajočih odpornih gnezd. Toda neugodno vreme je kljub temu na posameznih točkah omogočilo ententnim četam vdor, tako da so zamogle prispeti do črte, navedene v nemškem armadnem poročilu. Tu pa so zadele na protisunek nemških rezerv, ki so ustavile nadaljno prodiranje napadalcev, severno Somme pa zopet vrgle sovražnika iz nemških postojank.

BEROLIN, 10. (Izv.) »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše: Dočim se nam je posrečilo, da smo francosko-angleški napad med Ancro in Sommo ustavili, se nam to med Sommo in Avro žalibog ni posrečilo. Izguba ozemlja ne igra nobene vloge, obžalovati je le, da nismo mogli sovražnika odbiti.

—:::—

Vesti iz Rusije.

Strašne razmere v Petrogradu.

STOCKHOLM, 10. (Izv.) 60 potnikov, ki so prispeli semkaj z nekim švedskim parnikom, je pripovedovalo, da vladajo v Petrogradu strašne razmere. Na stotine ljudi umre na dan za lakoto. Bivše oficirje spravljajo na ladje in potapljajo nato na odprtem morju.

Helfferich noče več v Moskvo.

BEROLIN, 10. (Izv.) Nemški poslanik v Rusiji, dr. Helfferich, ki se mudi sedaj v Berolinu, se noče več vrniti v Moskvo in je zaprosil za mesto poslanika v Kristijaniji. Na njegovo mesto bo imenovan najbrže poslanik Rovenberg, ki je bil Kühlmannov sotrudnik pri pogajanjih v Brestu Litovskem in Bukareštu. V političnih krogih propagirajo nasprotno za poslaniško mesto v Moskvi člana Scheidemannove skupine dr. Davida in dr. Südekuma.

Splošna mobilizacija v Rusiji.

ŽENEVA, 10. (Izv.) Sovjetska vlada je v očigled nevarnosti, v kateri se nahaja, poklicala pod orožje vse delavce in kmete, meščanstvo pa v vojaško službovanje.

Moč Čeho-Slovakov.

BEROLIN, 10. (Izv.) »Tagblatt« poroča: Število Čeho-Slovakov je znašalo prvotno le 75.000 mož. S prirastkom kozakov, Srbov in drugih je narastlo sedaj na 300.000 mož. Čehi imajo razven ozemlja ob Volgi v svoji oblasti tudi vse železniško omrežje, ki vodi iz vzhodne Rusije v Sibirijo.

KOPENHAGEN, 10 (Izv.) Položaj boljševikov je ogrožen bolj kakor kdaj prej. Moskva je vsled prodiranja Čeho-Slovakov ogrožena. Te dni so izbruhnili novi nemiri, ki pa so bili zopet potlačeni. Boljševiki so poklicali vse za orožje sposobne moške za 6 mesecev pod orožje, da se odstrani češka nevarnost. Češko-kozaška armada, ki prodira proti Moskvi, šteje 80.000 mož.

Dve vojni napovedi.

BEROLIN, 10. (Izv.) Ruski listi poročajo iz Moskve, da je neposredno pričakovati vojne napovedi boljševiške vlade Japonski.

BUDIMPEŠTA, 10. (Izv.) »Pravda« javlja, da bo sibirska vlada v Omsku v par dneh napovedala sovjetski vladi v Moskvi vojno.

Rusi ne zaupajo ententi.

BEROLIN, 10. (Izv.) »Journal de Geneve« poroča: Neki srbski višji vojaški funkcijonar, ki je ravnokar prispel iz Rusije, je izjavil, da Rusi že začetkom vojne niso dosti zaupali ententi, ker so se bali, da jih izrablja za svoje namene. Z razveljavljenjem brestovskega miru in obnovitvijo ruske fronte pa bo ententa sploh popolnoma odigrala na Ruskem.

Leninov oklic proti Angliji in Franciji.

MOSKVA, 8. (Kor.) Lenin, Čičerin in Trockij objavljajo dolg oklic, ki označuje angleško in francosko vlado za bandite in izjavlja, da ni zaželjen noben diplomatični prelom, da pa se bo na vsak udarec odgovorilo z dvojno silo. Oficijozno časopisje se energično obrača proti angleško-francoskemu napadu in zahteva napetje vseh sil, da se porazijo Čeho-Slovaki. Po lepakih po ulicah se zahteva uničenje Čehov. Časopis rdeče armade naznanja, da je vzhodna Sibirija do Bajkalskega jezera očiščena Čehov in obnovljena zopet sovjetska oblast. Vsled protirevolucijonarnih, Čehom prijaznih spletk je bilo izvršenih več usmrtitev. Jutri bodo poklicani na nabor vsi bivši oficirji do 60 let starosti. V Moskvi vlada mir.

MOSKVA, 8. (Kor.) Izdan je nov oklic Lenina, ki zahteva uničenje vseh protirevolucijonarjev brez usmiljenja. Kmetje bodo v slučaju, da ne izroče ali da bi zadrževali žito preko osebne potrebe, izročeni revolucijskemu sodišču. Tihotupstvo bo kaznovano s smrtno kaznijo.

Položaj v Moskvi.

MOSKVA, 8. (Kor.) Včeraj zvečer je bilo poslopje vseruske kooperativne zveze napadeno od 4 oboroženih avtomobilov, ki so pobili straže, razbili blagajne in ukradli 4 milijone rubljev.

Prodiranje Angležev iz Arhangelska.

MOSKVA, 8. (Kor.) »Izvestja« konstatirajo, da je padel Arhangelsk deloma vsled izdaje. Tudi na češko-slovaški fronti so se dogodili slučaji izdajstva, čeprav se sovjetske čete hrabro bojujejo.

LONDON, 9. (Kor.) Po izkrcanju v Arhangelsku so odšli zavezniki v južni smeri ob progi v Vologdo. Čete, ki so se jim postavile nasproti in so bile podpirane od Nemcev, so se spustile v boj 5 milj južno mesta, a so bile preganane in so se morale umakniti.

V Vladivostoku.

LUGANO, 9. (Kor.) Italijanski listi poročajo iz Newyorka, da namerava Wilson poslati v Vladivostok ravno toliko ameriških čet kakor Japonska in da bo z navzočnostjo angleških, francoskih in ameriških kontingentov v Vladivostoku manifestirana enotnost vseh zaveznikov.

Aretacija angleškega konzula v Moskvi.

LONDON, 9. (Kor.) Angleška vlada je dobila poročilo, da so boljševiške oblasti aretirale angleškega generalnega konzula v Moskvi Lockhardta. Aretacija se utemeljuje z ustrelitvijo sovjetskih članov v Arhangelsku. Angleška vlada je zaprosila za izpustitev Lockhardta. Kakor se zatrjuje, je bilo aretirano tudi osobje angleškega in francoskega konzulata v Moskvi.

—:::—

Važna pogajanja med ukrajinsko in donsko vlado.

KIJEV, 9. (Kor.) Glasom časopisov se je vršilo včeraj jako važno posvetovanje med ukrajinsko vlado in delegacijo donske vlade, ki je bilo za oba dela jako ugodno. Vsebina razprav je za enkrat še tajna.

Spopadi med Nemci in Ukrajinci.

KIJEV, 8. (Kor.) V zvezi s poročili o spopadih med nemškimi četami in uporniki poroča nemški štab, da gre za dogodke majhnega pomena, ki so bili poravnani z lahkoto. Sedaj prihajajoče vesti pravijo, da vlada po vsej deželi mir.

Železničarska stavka v Ukrajini.

BEROLIN, 10. (Kor.) Poročilo »Bunda« o železničarski stavki v Ukrajini je popolnoma napačno. Stavka je že dne 1. avgusta bistveno ponehala in jo je smatrati sedaj končano.

Ujeti poljski oficirji in enoletniki odpuščeni na Poljsko.

DUNAJ, 10. (Kor.) Predsedstvo državnozborskega poljskega kluba je dobilo od zunanjega ministrstva naznanilo, da bodo glasom odloka vojnega ministrstva poljski ujeti oficirji in enoletniki do 10. avgusta 1918 izpuščeni iz ujetniških taborišč in odpravljeni v kraljevino Poljsko.

—:::—

Brazilijanske čete za Mezopotamijo in Palestino.

RIM, 10. (Izv.) Iz Brazilije se poroča, da bo 200.000 brazilijanskih vojakov izmenjalo angleške armade v Mezopotamiji in Palestini.

—:::—

Clemenceau napoveduje za jesen veliko ofenzivo entente.

BEROLIN, 10. (Izv.) Ministrski predsednik Clemenceau napoveduje za jesen generalni napad zavezniških čet na nemške armade. Za sedaj želi, da se končajo sedanji boji.

—:::—

Ameriški vojaški krogi o koncu vojne.

KOPENHAGEN, 10. (Izv.) Ameriški vojaški krogi so mnenja, da bo v dveh letih končano zadnje dejanje krvave drame, ki se vrši sedaj v Evropi. Ob tem času bodo imeli Amerikanci na evropskem bojišču zbrane vse svoje razpoložljive sile in vrgli ž njimi Nemce na kolena.

Imenovanje skupnega poveljnika zavezniških čet v Sibiriji.

LONDON, 10. (Kor.) Reuter poroča iz Washingtona: Dosedaj še niso bile izdane nobene odredbe glede imenovanja skupnega vrhovnega poveljnika zaveznikov v Sibiriji. Vojni tajnik Baker je naznanil imenovanje gm. Gravesa za voditelja ameriške ekspedicije v Sibiriji.

AMSTERDAM, 10. (Kor.) Glasom Reuterjevega poročila iz Washingtona, bo sestavljeno jedro ameriških čet v Sibiriji iz dveh polkov, ki se nahajata sedaj na Filipinih.

NEWYORK, 10. (Kor.) Associated Press javlja iz Washingtona, bo general Kikuzo Otani, eden najodličnejših japonskih vojskovodij, činovno najstarejši oficir ekspedicije zaveznikov v Sibiriji.

—:::—

Painleve in Briand na zatožni klopi?

ŽENEVA, 10. (Izv.) »Journal de Geneve« poroča, da bo Clemenceau meseca septembra pozval zbornico, naj postavi na zatožno klop tudi bivša ministrska predsednika Painleveja in Brianda.

—:::—

Ameriški mornariški tajnik v Rimu.

ZUERICH, 10. (Kor.) Glasom Agenzie Stefani je prispel ameriški mornariški državni tajnik Franklin Roosevelt v Rim.

—:::—

Optimizem Lloyda Georga.

LONDON, 9. (Kor.) Lloyd George je imel o priliki podelitve meščanstva v Neathu govor, tekom katerega je izjavil med drugim, da so se pritoževali, da je optimističen v smeri, po kateri je krenil. Upam, je rekel, da nisem bil preveč optimističen. Vedel sem, da se bojujemo za pravico in pravični Bog nam bo to priznal. Sovražnik je narod, ki je govoril in sanjal le o vojni. Božji blagoslov nam bo zopet zasijal, ko dosežemo resničen mir. Po včerajšnji zmagi zamoremo z zaupanjem gledati v bodočnost. Priti zamorejo še temni dnevi, vendar pa bomo kljub temu ostali trdni. Duh naroda je, ki nam jamči zmago. Ako bo dosežena ta, ne bo več razkosavanja in nobenega plenenja. Pri poznejši pojedini je rekel Lloyd George: Nova ustvaritev sveta zahteva velike žrtve; toda ta svet bo velik, kakor žrtve, iz katerih bo izšel.

Francija proti diplomatskim odnošajem Kitajske z Vatikanom.

PEKING, 10. (Kor.) Francija je vložila svoj ugovor proti ustvaritvi diplomatičnih odnošajev med Kitajsko in Vatikanom, ker nasprotuje to francosko-kitajski pogodbi z l. 1858, s katero je bilo Franciji poverjeno varstvo rimsko-katoliških organizacij na Kitajskem. Imenovanje kakega papeškega nuncija se bo smatralo v poučenih krogih kot šahovna poteza Nemčije, ki si jo je izmislil državni tajnik Hintze, ki je katolik.

—:::—

LETALSKI NAPAD NA DUNAJ.

Izpovedbe ujetega častnika Sarzija.

DUNAJ, 10. (Izv.) Z vojaške strani smo izvedeli: Voditelj italijanskega letala, ki je na povratku z Dunaja moralo pristati na Steinfeldu pri Dunajskem Novem mestu, se piše Giovanni Sarzi. Po njegovih izpovedbah je bilo italijansko letalsko brodovje, ki je priplulo včeraj na Dunaj, pod vodstvom Gabriele d'Annunzia, ki je bil v dvokrovniku; on sam je vodil enokrovnik. Brodovje se je dvignilo točno ob 6 zjutraj v Padovi in se spustilo takoj v velike višine in odplulo preko morja proti Gradežu; odtod visoko nad oblaki proti Sv. Vidu ob Glini na Koroškem, kamor je prispelo ob 7'20 zjutraj in se spustilo nato nekoliko nižje, da se dvigne potem zopet v velike višine s smerjo, naravnost proti Dunaju. Ujeti italijanski letalski častnik Sarzi bo zaslišan sedaj pred vojaškimi oblastmi in je že včeraj obedoval skupno s častniki avstrijskega letalskega zbora.

AMNESTIJA ZA DRŽAVNE NASTAVLJENCE.

DUNAJ, 10. (Izv.) »Reichspost« poroča, da bo v kratkem izdana amnestija za vse one državne uradnike, ki so zagrešili kake prestoke in bili potem disciplinarno kaznovani ali pa se še nahajajo v preiskavi.

Cesar na fronti.

DUNAJ, 10. (Kor.) Cesar se je dne 7. t. m. popoldne podal z načelnikom generalnega štaba baronom Arzem in običajnim spremstvom na jugozapadno fronto in se od tamkaj danes zjutraj vrnil v grad Wartholz.

Ustanovitev ministrstva za ljudsko zdravstvo.

DUNAJ, 10. (Kor.) »Wiener Zeitung« objavlja ustanovitev ministrstva za ljudsko zdravstvo, ki prične uradovati 10. avgusta t. l. S tem preneha uradovanje ostalih ministrstev v vseh stvareh, ki so odkazane sedaj novemu ministrstvu, ki bo imelo 4 oddelke in sicer 3 zdravniške in en juridičen.

Zopet eden!

V zgodovini narodov in držav so dogodki, ki so jih njihovi sovrstniki, ali pa vsaj njih del, obsojali ne samo kot grozne zločine na posameznikih, temveč tudi kakor neodpustljiva grozodejstva na celih državah, celih narodih. Čas, ki pravijo, da je veliki maščevalec vsega, pa je obenem tudi brezobziren razkrivalec tajnosti, in njegova zvesta spremljevalka, velika učiteljica narodov, zgodovina je obenem tudi najneizprosnejša odkrivalka resnice in najnepristranejša sodnica. Pod zobom Časa, ki je oglodal z dogodkov, presojanih v preteklosti kot najstrahovitejša hudodelstva, po sovrstnikih iz najrazličnejših, bodisi narodno, državno, gospodarsko ali prečesto osebno političnih razlogov nanje nametani omet, in pod neprevarljivim drobnogledom ter nezmotljivo sodbo vse vzroke in njih učinke ter vse okolnosti upoštevajoče zgodovine pa taki dogodki, ne vsi, pač pa gotovo njih velik del, ne samo izgubljajo značaj grozodejstva, zločina, temveč se izpreminjajo celo v dobra dela, da, pravcata odrešenja.

Zgodovina vseh narodov in vseh držav pozna take čine, ki so morali priti, ker so bili posledice razvoja, ki so se morali zgoditi, da so morali pasti posamezniki, da je živela celota. Karel I., kralj angleški je moral izgubiti glavo, da se je dvignila Angleška pod krepko in odločno roko Cromwellovo iz mlakuže stuartske miljenške vladavine; Ludovik XVI. je moral plačati svoje in svojih prednikov grehe s smrtjo na morišču, da je francoski narod vstal izpod jarma svojih plemiških izmozgovalcev v svobodo; ruska zgodovina našteva celo vrsto takih ne samo opravičljivih, temveč, upravičenih »zločinov«. Kako sodi zgodovina umor srbskega kralja Aleksandra in Drage Mašinove, je znano, a kako bo sodila sarajevski umor in nasilno smrt carja Nikolaja II., ki pripada zasedaj še sedanjosti, izvemo morda že mi, gotovo pa naši zanamci. Nemški narod bi se celo vkljub vsej zgodovini za ves svet ne bi odrekel svojega junaka Tella, Geslerjevega morilca.

Ko se je 21. oktobra leta 1916. po poltretjeletni popolnoma absolutistični vladavini, ki avstrijskim narodom, izvzemši enega, ni dala niti dihati, ko se je po poltretjeletnem najbrezobzirnejšem zadušavanju glasu ljudstva in narodov dvignila roka proti predstavitelju te vladavine in je padel ministrski predsednik grof Stürgkh, je prvi hip obšla avstrijski svet groza nad tem zločinom in ga navdala z ogorčenjem proti morilcu. Kmalu pa se je začela preobračati stvar. Splošnost, javnost ni gledala več samo čina, temveč je začela tudi iskati vzroke zanj in je tako prišla na sled, kjer je končno obstala pred človekom, na katerega je pokazala s prstom: glejte ga, prvega in glavnega krivca! In bil je to tedanji justični minister dr. vit. Hochenburger.

Ko je ministrski predsednik grof Badeni izdal svoje jezikovne naredbe za Češko, v katerih je priznal češkemu narodu vsaj nekoliko onih pravic, ki mu gredo po državni ustavi, je vstal tedanji poslanec nemškega Gradca, dr. Hochenburger, in zaklical ministrskemu predsedniku, ki se je drznil izdati take naredbe, klic pariške revolucijonarne drhali: »Na svetilko!« Komaj petnajst let pozneje pa je že bil isti Hochenburger duša, toda zli duh Stürgkhovega kabineta, katerega je že leta 1913. zasledoval isti njegov klic, izražen v dejanju onega Njeguša, ki je v zbornici streljal nanj. Zgodovina morda poreče kedaj, da bi ne bilo Adlerja, če bi bil Njeguš dosegel svoj namen. Hochenburger je bil in ostal oni zli duh, ki, prišedši iz ene skrajnosti h drugi, ni bil samo glavni steber Stürgkhovega absolutizma in vseh žnjim zvezanih preganjanj in zlodejstev, temveč pravi in edini njih pobuditelj in pospeševatelj. Grof Stürgkh je bil izvrševalec Hochenburgerjevih osnov, grof Stürgkh, po razvoju dogodkov nelzogibna žrtev, ni bil žrtev zločina, zasnovanega v prenapetih možganih pravice iščočega nezadovoljneža, temveč žrtev pravico teptajočega zlodejca Hochenburgerja. Zgodovina, ki ne pozna cenzure in ozirov na vojevanje in zunanjo politiko, bo o teh stvareh imela končno sodbo, in po dogodkih, katerim so bili priča avstrijski narodi v prvih dveh letih svetovne vojne, smo prepričani, da ne bo samo sodila, temveč tudi obsodila.

Hochenburgerjevo ministrovanje, zlasti po odgoditvi in poznejši zaključitvi parlamenta v letu 1914. ni bilo drugo kakor dolga vrsta nepretrganih kršitev zakona. In mož je stal na čelu pravosodnemu ministrstvu! A če je zakon splošni razlog, iz katerega je trebab da je ali da naj bi bilo nekaj, potem bi bilo zakonito, da bi bil Hochenburger prejel plačilo za svoja zlodejstva.

Dr. vit. Hochenburgerja ni zadela kazen grofa Stürgkha, a ni ga doletela niti ona, ki jo določa pozitivni državni zakon za ministre, kateri kršijo zakone. Zadela ga je edino le ona, ki jo določa zakon narave onim, ki greše proti njej. Šel je, odkoder ni več vrnitve, a žnjim je izginil iz našega političnega sveta človek, čigar spomina ne bodo blagoslavljali avstrijski narodi, zlasti pa ne slovanski.

S Hochenburgerjem je izginil s površja zopet eden največjih oškodovalcev naše države in njenih narodov. Gorje državi, v kateri gospodarijo taki mogotci! Sejal je zlo in žel prokletstvo! Koliko jih bo še moralo iti, da bo zdrava in srečna naša država in njeni narodi?!

Boj za Staro Srbijo.

I.

Na Dunaju je izšla brošura pod naslovom »Der Streit um Alt-Serbien (das sogenante Mazedonien) iz peresa profesorja I. Radosavljevića-Bodina, ki jo moramo vsekako priznati kot dragocen prispevek za razumevanje starega boja, da, rečemo lahko: sovraštva med srbskim in bolgar-

---

P O D L I S T E K.

Pustolovčevi zapiski.

Roman. Iz francoskega prevedel A. R.

XXIII.

Sidi paša.

Naslednji dan, proti štirim popoldne, je prišel Raphael domov, ponosen, s srcem ljubezni žarečim. Bil je pri vojvodinji, celo uro žnjo sam, in je kramljal žnjo o ljubezni. Celo uro je vdihaval čisto, svežo sapo Matildino. On, pustolovec, najdenec, bivši bandit, se je drznil, tej krasni, tej ponosni vojvodinji govoriti o ljubezni. In namesto da bi bila nesramneža vrgla po svojih služabnikih iz hiše, ga je vojvodinja poslušala brez jeze, povešene glave, z zardelimi lici, s koprnečimi pogledi.

Danes ga je poslušala. Jutri ga morda že uslišI. Zato je Raphaela to nepričakovano dejstvo naravnost omamilo.

Ko je prišel na dvorišče svojega stanovanja, je konjarju, ko je videl, kaj se je zgodilo. Tom se je opazil več skupin ljudi, ki so stali tamkaj. Stopil je tjakaj in je čul, kako je dejal nekdo tožeče:

— Moj Bog, moj Bog, kaka nesreča! Gospod vikomt mi ne odpusti nikdar!

— Kaj je? — je vprašal Raphael.

Tom je stal poleg Sidi paše. Čepico je bil izgubil. Okoli čela je imel zavezan bel robec, ves okrvavljen. Eno dokolenico je imel raztrgano, jopič pa zaprašen in vmazan.

— Kaj je? — je vprašal ponovno Raphael.

Tom za prvo ni odgovoril ničesar, potem pa je začel počasi, kakor bi mu ne hotele besede čez ustnice:

— Sidi paša.

— Ali se je zgodilo morda kaj konju? — je vprašal Raphael.

Konj je bil ves penast, zaprašen, in se je tresel po celem životu. Zdelo se je, da komaj stoji pokoncu. Obe koleni plemenite živali ste krvaveli in ste bili znatno ranjeni.

S povzdignjeno palico je vikomt skočil proti pripognil in pokazal na svoje čelo, kakor bi hotel reči: »Tudi jaz sem ranjen«. Tedaj se je Raphael nehote začel sramovati zaradi svoje nasilnosti in je dejal:

— Odslej niste v moji službi: Recite Acajouju, da vam izplača, kar vam gre, in povrhu še za štirinajst dni. Toda glejte, da vas ne vidim več.

V sobi ga je pričakoval grof Salluces.

— Kaj vam je? — ga je vprašal, ko je videl, kako jezno je vstopil.

— Ali ne veste, kaj se je zgodilo z mojim konjem?

— Bil sem na dvorišču, ko so ga pripeljali.

— Potem veste, kaj mi je.

— Da in ne. Vsaka izguba, ki se da nadomestiti z denarjem, se mi ne zdi bogve kako pomembna. Sidi paša je bil imeniten konj, toda z lahkoto najdete enakega.

— Morda; toda imel sem v resnici rad tega konja. Poznal me je in je veselo zarezgetal, ko sem vstopil v hlev. Bil mi je torej skoraj prijatelj in potem....

— Kaj še?

— Hotel sem se udeležiti dirke.

— Kaj vas ovira?

— Nič. Toda mislil sem sodelovati, in je nekaj, zaradi česar sem želel, da bi zmagal.

— No, to, mislim, je še vedno mogoče.

— Pomislite vendar, da je samo še en dan. Kje naj v tem kratkem času dobim konja, ki bi se mogel primerjati Sidi paši?

— Čul sem predkratkim za angleško kobilico, ki je baje pravi čudež.

— O!

— Baje je lani v Epsomu dobila dve ali tri nagrade.

— Ali je naprodaj?

— Gotovo, ker jo je neki konjski mešetar pripeljal z Angleškega v Pariz.

— Kako se imenuje?

— Bilo je, če se ne motim, neko židovsko ime. Čul sem je, pa sem je pozabil. Če želite, lahko izvem stvar od lorda Arhibalda Sidneya, ki dobro pozna moža in konja.

skim narodom, torej spora, ki je neizmerne važnosti za južno Slovanstvo, ker je vedno igral veliko ulogo v reševanju jugoslovanskega problema. Menimo torej, da bo sedaj, v odločilnih urah tega reševanja, zanimalo našo javnost, ako jo seznanimo vsaj z glavnimi momenti iz vsebine tega spisa in z argumenti in dokazi, s katerimi brani spis — srbsko stališče. Ugodno deluje na čitatelja, da piscu — da-si je odločen branitelj ene pravdajočih se strank — služi le mirna, stvarna in vsakega žaljenja izogibajoča se beseda. Naglasiti je tudi — ker je znak časov, ki jih preživljamo sedaj — da je na mnogih mestih posegla piscu v besedo cenzura; pol 24., 25., 26., 27., 28. in 29. stran je pa kar popolnoma črtala.

V starem veku se je zemljepisno ime Makedonija zelo spreminjalo. Nje meje so se zopet širile in zopet krčile. Za vlade Aleksandra Velikega je bila na višku, potem je polagoma upadala, dokler se ni skrčila v zgolj geograski pojm, kar je še danes. Makedonija ni imela torej nikoli določenih mej. V okviru nekdanje Makedonije je obstajala Stara Srbija. Odtod — po propadu srbskega carstva — ime Stara Srbija. Na vseh zemljepisnih kartah, izdanih v prošlem stoletju — je stala mesto Makedonije označba: Stara Srbija. Makedonija se je imenoval le najjužneji del. In istotako, kakor ni obstajala makedonska država, ni tudi makedonske narodnosti. O Makedoncih kot narodu ne more biti torej govora! In če se vendar govori, je razumeti to le v starem, od davnine izročenem geografskem, ne pa v narodnem smislu. Istotako imamo dandanes Bošnjake, Hercegovce, Črnogorce, Bavarce, Virtemberžane, Toskance itd., ali to niso narodnosti.

Na to napravlja avtor daljšo ekskurzijo v zgodovino naseljevanja plemen na Balkanu v prvih stoletjih in smatra kot zgodovinsko dejstvo, da Slovani ekzistirajo na balkanskem polotoku že od drugega stoletja po Kristu. Ali so bili Bolgari? Ne, ker ti so prišli na balkanski poluotok šele proti koncu sedmega stoletja. Bolgari pa niso bili Slovani. Začetkom sedmega stoletja so prišli Srbi, kot zadnji člen slovanskih plemen. Tudi so bili najštevilneji in v ohranjevanju svoje narodnosti najžilaveji med vsemi Slovani, ki so prišli na Balkan. V Makedoniji so se Srbi nastanili v sedmem stoletju, a so se pozneje umaknili ter se naselili na zapadnih ozemljih balkanskega poltoka. Znaten del njih — ki se je že globoko ukorenil — pa je ostal tam. Bolgari so prišli zadnji ter so se namestili na skrajnem vzhodu polotoka, kjer so tam nahajajoče Slovane deloma podjarmili, deloma pregnali. Bolgari niso bili slovansko pleme. Razlikovali so se od Slovanov po svojem bistvu, po svoji rasti, po barvi in razcepljenih očeh, dočim so bili Slovani visoke rasti, krepki in svetlorjave barve. Zgodovina pripoveduje, da so se morali često bojevati proti Bolgarom v obrambo svoje narodnosti, posebno od 7. stoletja dalje do popolnega propada le z naporom in nasiljem ustanovljene bolgarske države — v letu 930. Makedonci se tedaj nso imenovali Bolgari in so živeli kot Slovani. V 13. stoletju so si Bolgari zopet osvojili Makedonijo, a so jo obdržali le 7 let. Za njimi so jo dobili Bizantinci, potem Srbi, potem Turki in na to zopet Srbi. Makedonija je bila torej pod Bolgari le 95 let v dveh razdobjih, ločenih drug od drugega po dobi 300 let.

Kaj je to — vzklika avtor — 95 let, tudi če bi bila nepretrgana, da bi mogli kak slovanski narod bolgarizirati?! S tem še niso bili bolgarizirani, da se jim je vsililo bolgarsko ime. Važno pri tem je dejstvo, da so se Makedonci vedno borili proti Bolgarom.

Kakor nekdaj, delajo Bolgari tudi sedaj: hočejo vsilit Masedoncem svoje ime. Srbi pa so z Makedonci isti narod, so istega pokolenja, imajo isti jezik, iste običaje, isti zgodovinski razvoj, in iste narodne pesmi.

Oporeka se sicer, da so se neslovanski Bolgari vtopili v masah podjarmljenih Slovanov ter da ne ekzistirajo več. Danes da so istotako dobri Slovani kot Srbi. Ali pa imajo Bolgari radi tega pravico do poljubnega razpolaganja s slovanskimi plemeni na balkanskem polotoku? Isto pravico bi imeli potem — ako strogo logično sodimo — tudi napram Srbom. Bolgari označajo svoje nezmerne zahteve kot svoje »sveto pravo«. Ali pa bi bilo s tem dokazano, da so Srbi postali Bolgari, da so prenehali biti — Srbi?! Na srbski strani je razvoj misli logičneji. Če stari neslovanski Bolgari ne ekzistirajo več, ne obstoja več tudi pravica njihovega imena.

Dalje se oporeka: zgodovinska dejstva treba vendar pripoznavati. Bolgarsko ime je tu in ga je treba trpeti. Srbi je tudi pripoznavajo, ne morejo pa pripustiti, da bi se dalje razraščalo ter pogoltalo srbsko-slovanska plemena.

Kakor torej razvidno: proces ustvarjanja slovanskega bolgarskega naroda na balkanskemu polotoku še ni dovršen. Začel se je v severno-vzhodnem kotu polootoka in se je širil počasi vedno dalje proti jugu in zapadu. Kamor so prišli Bolgari, so z nasiljem zasadili svoje ime. Istotako, kakor dela sedaj bolgarska uprava v okupirani Stari Srbiji in v Pomoravju. Proces ustvarjanja slovanskega bolgarskega naroda v škodo srbstva se nadaljuje. Z elementarno silo se torej stavi Srbom vprašanje: mari naj gledajo na to s prekrižanimi rokami? Kar je postalo zgodovinsko dejstvo, priznavajo Srbi: Bolgarska država in bolgarstvo obstajata v gotovih mejah. Da bi se pa bolgarstvo nadalje širilo na škodo srbstva, tega Srbi ne morejo in nočejo privoliti pod nobenim pogojem. To mora pripoznati Srbom jasni razum vsega sveta!

Italijani in Jugoslovani v Primorju.

Dr. Perfolja v »Demokraciji«.

Na tn izvajanja g. dr. Perfolje je že reagiral v našem listu g. dr. Josip Wilfan, kolikor tangirajo njegovo izjavo na manifestacijskem shodu v Trstu povodom obletnice majniške deklaracije o razmerju med Italijani in Slovani v Trstu. Ker pa menimo, da bo koristno za bistrenje in čiščenje pojmov, podajemo tu ves članek dr. Perfolje. V isto svrho ponatisnemo tu še nekatere sestavke iz »Demokracije«, ki se tičejo reševanja narodnega vprašanja v teh pokrajinah.

Uredništvo.

Kdaj bo izrečena tista odrešilna beseda, ki bi povedla ob sinji Adriji na pot sporazuma dva naroda, kojima je usojena iz pradavnine, da se rodita, živita in umirata na isti grudi, ob enakih gospodarskih, kulturnih in političnih prilikah? Poklicani činitelji se boje pričeti spravna pogajanja, čakajo fatalistično, da pride rešitev iz tega duščega vzračja izven in mimo njih, in morda tudi preže, da jim vnanji dogodki prineso ugodno, enostransko rešitev na škodo drugih.

Kako je bilo v preteklosti, dobro vemo. Slovanski živelj je bojeval z italijanskim — gospodarsko, politično in kulturno močnejšim, podpiranim še od vlade in Nemcev — boj na življenje in smrt. Izšel je častno iz tega boja, pokazal je, da ga ni mogoče uklooniti, da je zmožen življenja in razvoja. Glavno zaslugo pri tem imajo jugoslovanske narodne stranke, slovenske in hrvaške, kar moramo jugoslovanski socijalisti lojalno priznati. A tudi mi smo doprinesli svoj dobršen delež in bi bil ta delež še večji, da nas ni ozkosrčnost in ljubosumnost iz »Narodnih domov« ovirala v našem delu. Italijanske nacijonalne stranke so hotele slovanski živelj potujčiti z nasiljem, italijanska socijalistična stranka je bila po eni strani (Pittoni) pri našem kulturnem in političnem boju preveč brezbrižna in pasivna, po drugi strani je zahtevala od nas celo — mirno asimilacijo — (Puecher).

Svetovna vojna je preobrazila duhove tudi pri nas v Primorju. Oba nacijonalna šovinizma, italijanski in slovanski, popuščata. Velika večina slovanskih narodnih strank želi odkritosrčno sporazuma z Italijani, in obratno, med italijanskimi nacijonalnimi elementi je dober del razsodnejših že zavrgel svoje samo — in veleitalijanske aspiracije. V celoti pa se italijanski nacijonalizem še vedno skriva v zapečku (v celem Primorju nima niti enega svojega glasila), kamor ga je bil čez noč potisnil izbruh avstrijsko-italijanske vojne. Iz svoje preplašenosti se je začel vzbujati še le v zadnjem času, a neorganizirano, tipajoče. Namesto italijanskega nacijonalizma je stopilo med vojno odkrito na plan italijansko petolizništvo, ki je nam Slovanom enako sovražno kakor predvojni italijanski nacijonalizem, a še tem ogabnejše, ker se očitno samo prostituira v naročju vlade in Nemcev.

Italijanska socijalistična stranka je ob izbruhu vojne z Italijo zavozila z razpetimi jadri v oportunistične vode, kjer še dandanes veselo pluje in ribari. Socijalistični »Lavoratore« je v gotovem oziru prevzel ulogo umrlega nacijonalnega »Piccola«, postal je izvrstno gospodarsko podjetje na škodo — socijalizma. Vlada in Nemci imajo nad njim svoje dopadajenje. Šele v najnovejšem času so se začeli kresati duhovi tudi pri »Lavoratore«. Povod za to so dale praške slovesnosti in jugoslovanska deklaracijska manifestacija v Trstu.

Pojavili sta se pri italijanskih socijalistih dve struji, Pittonijeva in Puecherjeva. Pittonijeva odklanja jugoslovansko deklaracijsko politiko, drži se avstrijskega Rennerjevega državno-gospodarskega načrta, po kojem gospodarski razlogi izključujejo ustvaritev samostojnih narodnih držav v Avstriji, ter je za rešitev krize potrebno le zmoderniziranje uprave in (nikjer še definirana in pojasnjena) narodna avtonomija. Pittoni je dalje proglasil načelo, da je mogoč sporazum preje z Nemci kakor z Jugoslovani, in da ne gre pod Jugoslavijo nikoli in za nobeno ceno.

Puecher soglaša z zadnjim Pittonijevim stavkom, a odklanja Rennerjev sistem in se ogreva za samostojne narodne države. Ne upa si pa preciziratl, do kam naj sega italijanska ob Adriji, kako se naj urede odnošaji med Italijani in Jugoslovani, ne upa si ugotoviti, da imata govoriti pri ureditvi državnopravnih odnošajev ob Adriji edino le avtohtona naroda, italijanski in jugoslovanski.

Jugoslovanski socijalisti, na čelu radikalna omladina, so se očitno in brez pridržka izrekli za bistvo jugoslovanske deklaracijske politike. Edino žalostno izjemo dela dr. Tuma, ki se je v svoji notorični in kapricijozni nedoslednosti izrekel za Rennerja in Pittonija. Ostal je pa osamljen, tudi starini so se ga otresli.

Glasnik jugoslovanskega nacijonalizma, dr. Wilfan, ki predstavlja manjšino, kar vemo vsi, ki poznamo ljudi in razmere tu doli, je proglasil načelo: najprej Trst pod Jugoslavijo, potem sporazum z Italijani. To načelo si samo sebi nasprotuje in je napačno. Ravno tako je napačen Pittonijev-Puecherjev klic: pod Jugoslavijo za nobeno ceno.

Pravilno bi bilo po mnenju pisca, če bi Italijani in Jugoslovani sedli k skupni mizi in si dejali: zemljepisne, zgodovinske, gospodarske, kulturne in politične vezi so nas tako nerazdruženo zvezale na eno točko za vse večne čase, da se moramo sporazumeti, hočeš nočeš, na tej ali oni podlagi. Oblika ali ime bodi ono, ki skupnim interesom najmanj škoduje. S popustljivostjo, strpnostjo in dobro voljo se ta oblika mora najti, sicer pride tretji, ki se bo okoristil na škodo obeh.

Poklicani faktorji naj gredo na delo takoj, vsaj zdaj ob enajsti uri.

Hrvatske sivari.

Zagreb, 7. kolovoza 1918.

U vrijeme općenitih uzmaka, a možda i u savezu sa njima, nastupio je dr. Wekerle svoj uzmak prama Hrvatima. Poslije nego je pred nekoliko dana svojim poznatim govorom o »madjarskoj državi« postavio Banovinu pod njezin sastavni dio i poslije nego je njegov pristaša zast. Bartha izazivao Hrvate predbacivajuć ima veleizdajstvo, u jučerašnjoj su sjednici, u odgovoru na protest hrvatskeg delegata baruna Rajačića, Wekerle i Bartha nastupili uzmak i pravdali se, da nisu htjeli uvrijedjati Hrvate itd. Wekerle je dapače, vidjev da nije oportuno rušiti sada koaliciju, izjavilo, da ne stoje lanjske godine po zast. Szmrecsanyi-u protiv koaliciji iznesene objede zbog veleizdaje, da su ove došle iz Hrvatske (od Frankovaca naravno) i da je tom prigodom iznesena Pašićeva listina falzifikat. — Gospoda u Beču i Pešti, usa svu blamažu i sramotu, koje su im Friedjungovi dokumenti pribavili u cijelom svijetu, ne mogu da se ostave politike falzifikata. Ali tješimo se: njihova vlast počiva na falzifikatima i ne može biti trajna. A čovjek se doista mora diviti narodnim ljudima u koaliciji, koji imaju strpljivosti, da sa ovim falsifikatorima dalje ostaju u vezi.

Izmedju organa koalicije i opozicijonalnih novina nastavlja se polemika, što je koalicija trebala da napravi prigodom ponovnog kršenja hrvatsko-ugarske nagodbe sa strane Madjara. Dok su prigovori opozicije (osim »Obzora«, kojeg se ne može ozbiljno uzeti dok se odgovori na tvrdju »Hrvatske Riječi«, da je madjarski pouzdanik) stvarni, dotle je pisanje koalicijonog glasila naduto, žučljivo ! uvredljivo, tako da izgleda kao da si je gospodin Svetozar Pribičević, vodja koalicije i uz Wildera glavni »macher« u »Hrv. Riječi« postavio za program odbijanje javnosti od koalicije; valjda si zamišlja, poslije Wekerleovog uzmaka osobito, da mu je vlast u Hrvatskoj doživotno osjegurana, pak ne dozvoljava nikakove kritike o politici koalicije.

Akcija Wekerleovog pouzdanika sarajevskog vladike Letice izgleda da je propala, a s njome i za slučaj uspjeha obečana mu stolica karlovačkog patrijarhe. Letica je naime ove dana sazvao na dogovor 36 svojih najvjernijeh ljudi, od kojih se je samo 8 izjavilo za priključenje Bosne i Hercegovine Ugarskoj, dok se je preostalih 28 najodlučnije usprotivilo. Kad tako misle najvjerniji, lako je shvatiti, što žele neovisni bosanski Srbi, koji se bez velike galame, skupa sa onamošnjimi Hrvati organizuju.

Još danas nije službeno saopćeno, da su odjelni predstojnici Krišković i Rauer odstupili a da su Paleček i Poljak imenovani nasliednicima; o promjenama u hrvatskoj vladi trebao bi da odlučuje samo hrvatski ban, ali Madjari i tu hoće da vode riječ, pak tako sjegurno traže za ova imenovanja koju protuuslugu od strane koalicije. Inače nema smisla ovo zatezanje. Sa odjelnim predstojnikom Rauerom odstupa i dosadanji šef aprovizacijonog odsjeka hrv. vlade dr. Bošnjak, onaj koji je u glavnom vodio aprovizaciju cijele zemlje, jer se Poljak ne slaže sa njime.

Izmedju učesnika na poznatom zagrebačkom sastanku od 3. ožujka (grupa oko »Glasa«, Starčevićanci, grupa Lorković-Šurmin i grupa oko klerikalnih »Novina«) vode se već dulje vremena pregovori, da ove stranke, skupa sa socijalistima i Radićevcima, osnuju Narodno Vijeće i provedu u Hrvatskoj i Slavoniji zajednički narodnu organizaciju. Imade izgleda, da će se postignuti sporazum i da će se skoro započeti i u Hrvatskoj ozbiljno i složno raditi.

Radi poznate uvrede nanešene od strane intendanta hrv. kazališta g. Gvida pl. Hreljanovića društvu hrvatskih književnika, ovo je odlučilo, da prekine sa upravom hrvatskog kazališta svaki dotica!; sve su zagrebačke novine (osim »Hrvatske Riječi« naravno) priključile se društvu književnika i obvezale, da neće donositi nikakove kazališne oglase ni kritike tako dugo, dok gosp. intendant ne izravna svoj spor sa rečenim društvom.

Dok naš narod u Istri gladuje a djecu njegovu mora Hrvatska da hrani, dotle Madjari šalju u Lovran i Opatiju više hiljada svoje djece na »kupanje i promjenu zraka«. Danas, u petoj godini rata, Madjarima je do zabave, a naš narod strada od svake nevolje. Neka se šire po našem moru; veselje će im i onako još malo trajati!

Jugoslaven.

Obnavljanje Gorice.

Pred par dnevi sem imel priliko, da sem si ponovno ogledal Gorico in bližjo okolico. Ogledal sem si jo natančno takoj po italijanskem umiku, videl sem jo tudi še pozneje nekolikokrat, sedaj pa zopet. V tem, ko bo že skoraj minilo celo leto, odkar jo je zapustil sovražnik, in imajo naše oblasti ne samo priložnost, temveč tudi dolžnost, da store vse, kar bi bilo v prilog obnovitve, pa moram žal, ugotoviti silno žalostno dejstvo, da je Gorica vkljub vsemu »obnavljanju« vedno bolj — porušena!

Da, res, ulice so počiščene, od južnega kolodvora do državnega že celo vozi električni tramvaj z elegantnimi vozovi, kakor jih menda ni takih v vsej Avstriji, odprtih je tudi že več trgovin, cel kup takšnih, ki prodajajo — razglednice, vrnilo se je v mesto tudi že več obrtnikov, predvsem gostilničarjev, vrnile so se državne in cerkvene oblasti, nastanila sta se v mestu celo tudi namestništveni oddelek za obnovo in podružnica vojnokreditnega zavoda za južno ozemlje: marsikaj je prišlo v Gorico, celo tudi marsikaj takega, česar bi ne bilo nikdar treba; prišla pa menda ni v Gorico in menda tudi še ne pride tako kmalu edino le — sposobnost z resnično voljo za obnavljanje, vkljub vsem odlikovanjem, ki si jih pridobivajo nekateri ljudje s tem, da vodijo vplivne osebe po tistih krajih, ki jih sploh ni bilo treba obnavljati.

V Gorici se do danes še ni popravila niti ena stavba, ki je bila le količkaj bolj poškodovana, pa naj bi bila še tako nujno potrebna za prebivalstvo. Za urade se seveda skrbi, vojaštvo ima zasedena vsa dobro ohranjena poslopja, popravlja se tudi na vse pretege poslopje, kjer naj bi se že jeseni otvorila nemška gimnazija, popravljajo se, izvzemši menda le eno na Placuti, tudi vse cerkve, dasiravno ste stolna in ona sv. Antona tako silno poškodovani, da je treba kar, preden se popravite, saj ste popolnoma brez strehe in stropa — samo zasebnih hiš se ne loti nihče. Lastniki ne morejo, ker ne morejo dobiti ne delavcev ne materijala in največkrat tudi sredstev ne, oblasti pa jim tudi ne preskrbe ne delavcev ne materijala, kvečemu le posojilo vojnokreditnega zavoda. Z bankovci pa se, žal, niti ne da zakrpati, kaj šele popolnoma pokriti in popraviti najmanjša koča. Tako torej čim dalje tem huje propada skoraj vsa zasebna lastnina. Da bi govorili o Št. Petru ali Solkanu: bognedaj. Deš, vročina in mraz spravijo v kratkem na tla še eno sidovje, kar ga stoji. Isto pa velja tudi za vse poškodovane zasebne stavbe v najožjem mestnem okolišu in mestu samem. Vse se ruši, vse razpada. Marsikje, kjer bi se bilo letošnjo pomlad dalo še rešiti vse, če bi se bilo poslopje pokrilo, prihodnjo pomlad že ne bo kaj popravljati. Lastnik bo moral porušiti poslopje do tal in zidati iznova vse, ako bo hotel imeti zopet svoj dom.

Pa pravijo, da ni delovnih moči, da ni materijala. Videl sem, kako postopajo po Gorici brez dela cele trume našega vojaštva in vojnih ujetnikov, brez dela. Videl sem vojaški vozič z dvouprego, na vozu travo, kolikor jo nakosi kosec, če kosi par minut. In za vse to je bilo treba — osem mož! In pravijo, da primankuje živil, da zato ni mogoče dobiti delovnih moči! Bil sem na goriškem trgu: krompirja, kolikor ga hočeš, sicer po 4 krone, ali vendar je, zelenjadi, fižola v stročju, kumar, sadja, kolikor se ti ga poljubi, sirovo maslo se je prodajalo na trgu po K 54'— itd. itd. V gostilnih dobiš za kosilo juho, meso, pečenko, najmanje dve prikuhi, a vse za vsaj 25% ceneje kot v Trstu, pivo se toči po vseh gostilnah, vina dovolj, seveda vsaj do 4 K ceneje nego v Trstu. Okolica, zlasti tja doli proti Štandrežu in Vrtojbi je obdelana skoraj kakor v rednih časih, celo v Št. Petru, med onimi razvalinami in žičnimi prepleti in zapleti se goji povrtnina, sočivje itd. V mesto vodijo železnice s petih strani, torej bi vendar ne bilo tako silno težavno dobiti v Gorico še druga živila in tudi materijal. Ali da! Za vse to je treba predvsem trdne volje, odločnosti in pa morda tudi ljubezni do stvari, do ljudstva, do domačega prebivalstva, ne pa politike po tistem kurzu, ki hoče čimprej našo Gorico izpremeniti v predzadnji steber mosta od Belta do Adrije!

Dosedanji način obnavljanja Gorice mora na vsakega domačega človeka napravljati naravnost porazen vtisk. Če pojde tako dalje, razpade mesto popolnoma, preden se začne resno obnavljati, a v resnici se ne obnovi tako nikdar. Ali da! Saj jo nam obnovi Gorico njen »kum« — Berolin! Kakor vse kaže, čakajo naši obnavljalci Gorice res tega čudeža.

Uboga Gorica, ubogi Goričanje! —r.

Za majniško deklaracijo.

Jugoslovanskemu klubu so dospele nadalje za majniško deklaracijo sledeče izjave:

Gornjesavičanke naknadno še 1314 podpisov, in sicer: 1) Šmartno na Paki (še 436 podp.) 2) Ljubija pri Mozirju (128 podp.); 3) Šmihel nad Mozirjem (66); 4) Kokarje (452); 5) Radmirje-Ksaverij (312). Kat. slov. izobraževalno društvo v Laporju: žene in dekleta, možje in fantje vasi Levič, obč. Žabljak; obč. urad Žabljak pri Laporju: žene in dekleta župnije Šmartno v Rožni dolini, okraj Celje, (766 podp.); žene in dekleta župnije Prevorje, okraj Kozje; z velikim navdušenjem se pridružijo majn. deklaraciji možje in fantje župnije Novacerkev pri Celju, in sicer občini Novacerkev (543 podp.) in Višnjavas (358 podp.), skupno torej 901 podpisov. Občani občine Lepanjivas pri Mozirju (196 podp.); žene in dekleta, možje in fatje občine Trnovski vrh, okraj Ptuj (151 podp.); žene in dekleta, možje in mladeniči iz Št. Vida nad Valdekom, skupno 360 podp.; občina Sv. Urban v Slov. Gor. (okraj Ptuj); občina Drstelja, (okraj Ptuj); možje, žene in dekleta občine Drstelja, (okraj Ptuj); krajni šolski svet na Dobrni; obč. odbor Slivnica pri Mariboru; možje in fantje, žene in dekleta iz župnije sv. Barbara v Halozah, okraj Ptuj, 428 podp. pod geslom: Prost mora biti naš narod, na svoji zemlji svoj gospod. Od teh iz občine sv. Elizabeta 125; obč. odbor Vintarovci; narodna čitalnica v Hrastniku ob Savi; žene in dekleta, možje in fantje župnije Št. Ilj pod Turjakom (229 podp.); žene in dekleta, možje in fantje župn. Malanedelja pri Ljutomiru; dekleta in fantje župnije sv. Jakob v Galiciji, obč. Pirešica, okraj Celje (93 podp.); obč. odbor Tepanje, okraj Konjiče; obč. zastop občine Bače okraj Brežice toplo odobruje jugosl. dekl. ter se ji soglasno pridružuje; občina Oglenšak pri Slov. Bistrici; občina Bukovec okraj Slov. Bistrica; občina Žitnice, okraj Maribor; z največjim veseljem in navdušenjem se pridružujejo zavedni prebivalci trga Vitanje, okraj Celje. — Občinski zastop v Virštanju v Kozjanskem okraju se pridružuje jugoslov. dekl. Slede podpisi: Župan: Janez Turnšek; odborniki: Martin Aman, Jožef Vouk, Franc Kostanjšek, Anton Plevnik, Janez Bah, Alojz Kovačič, Jožef Juz. Krajni šolski svet v Gornji Rečici pri Laškem; čitalnica pri sv. Jedrti nad Laškim; žene in dekleta, možje in fantje župnije sv. Jedrt nad Laškim; žene in dekleta občine Okolica Slatina (vasi Mezgorje, Ratanska vas, Gradiškin dol (85 podp.), Gornje Sečovo, Carovec, Ločendol, Irgje (164 podp.); sv. Križ, Rjavica, Strmec, Tržišče (161).), skupno 410 podp..; žene in dekleta občine Nimno (69); ž. in d. obč. Spodnje Sečovo (115); ž. in d. obč. Tokačevo (124); možje, žene in dekleta obč. sv. Trojice (133). Obč. odbor Kozje; župani in kmetje Ormoškega okraja. — Duhovniki Kozjanske dekanije, vedno goreči v pravi, iskreni ljubezni do svojega naroda, navdušeni za njegove pravice, neupogljivi v boju za narodne svetinje, prisrčno z zadoščenjem pozdravljajo jugosl. deklaracijo kot prvi korak za uresničenje zaželjene prostosti in svobode jugosl. plemen v okviru jugosl. države pod žezlom presvitle habsb. dinastije. Pridružujejo se dekl. v polnem obsegu in žele iz vsega srca, da bi se v kratkem oprostili verig raznarodovalnega, nam krivičnega in sovražnega sistema in da bi se svobodno zamogli razvijati v narodnem, kulturnem, gospodarskem in socijalnem obziru.

Razne politične vesti.

Jesensko zasedanje parlamenta. Vlada namerava meseca septembra sklicati parlament na 14dnevno zasedanje, da dovoli nove davke. Vladni časopisi so že pričeli z reklamo in pripravljanjem javnega mnenja. Ako je poprej kak Slovan opisoval položaj v temnih barvah, so ga takoj vrgli v zapor, ali pa proglasili za izdajalca. Sedaj pa je prevzela to ulogo »Neue Freie Presse« sama, ki nam vsak dan predočuje kritično finančno situacijo države in padanja valute in deviz, čeprav očividno le z namenom, da se pripravlja »štimunga« za nove vladne davčne predloge. Seveda ti davki nikakor ne bodo obremenjali v prvi vrsti premožnih, ampak, kakor je pri nas pač navada, bo padel glavni del, kakor n. pr. indirektni davek, na široko maso. Z veliko reklamo in kričanjem je treba prikriti bridko dejstvo, da bodo povišane cene vina, sladkorja in premoga in da bo petična gospoda le neznatno obremenjena. Radi tega se lahko domneva, da pride v jesenskem zasedanju parlamenta do hudih spopadov in to tembolj, ker 600 milijonov, oziroma ena milijarda ne more čisto nič izpremeniti položaja, kajti letni primanjkljaj države v vojni dobi znaša celih 24 milijard. Izgledi za to kratko sezijo nikakor niso povoljni. Čehi, brez razlike strank, se pripravljajo na najstrožjo opozicijo proti Hussarekovemu kabinetu, enako tudi Ukrajinci, stališče jugoslovanske delegacije pa se tudi ni čisto nič izpremenilo. Tudi Hussarekovo ministrstvo bo najbrže le kratka epizoda v zgodovini našega parlamentarizma.

Še enkrat o »izdani ofenzivi«. Kakor znano, je takoj, kakor hitro so odšli naši poslanci na zborniške počitnice, razposlal vojni tiskovni stan listom dolgo poročilo o vzrokih ponesrečenja naše zadnje ofenzive na Piavi in na Tirolskem, ki je zatrjevalo, da je bila nesreča posledica izdajstva jugoslovanskih vojakov, katerih imena seveda niso bila navedena, zlasti pa izdajstva strelca Paprskarja in mladočeškega poročnika Stinega. O tem škandaloznem postopanju vojnega tiskovnega stana smo mi, kakor tudi vsi slovanski listi razpravljali že ponovno. Za danes naj citiramo le še časopis »Front«, ki ga izdaja armadno poveljstvo nadvojvode Jožefa, ki je poveljeval napadu na Montello, ki je bil baje izdan. »Front« piše dobesedno: »Čeravno je bilo vse do najmanjše posamežnosti skrbno pripravljeno, so izvedeli celo udeleženi poveljniki za čas napada šele zadnji večer. V smislu povelja bi morala v noči od 14. na 15. junija ob zori, točno ob 3, artiljerija pričeti streljati na celi fronti, od Tirolske do morja, kar se je tudi zgodilo. Negotovi ogenj sovražnika, ki je bil brez cilja, je najboljši dokaz, kako malo so poznali nasprotniki postojanke naših baterij. Sovražnik je bil pri napadu na Montello popolnoma iznenaden. Vedel je sicer, da se pripravlja ofenziva, ni pa slutil niti oddaleč, da bo napad na tem mestu. Prve laških postojank, kjer je vladala velikanska zmešanjava, so bile zavzete z naskokom in dne 17. t. m. so prodrle naše čete do črte Nervesa—Volpago, ne da bi se zamogel sovražnik ustaviti le za trenotek. Na višje povelje so morali naši tu obstati, da počakajo, da pride za njimi pripravljena težka artiljerija. To pa ni bilo tako lahko. Piava je strašno narastla in odnesla s seboj vse pontonske mostove, šestkrat na novo zgrajene pa so razbile dalekonosne italijanske baterije, ki so jih umerjali sovražni letalci. Dovažanje streliva, živeža in obvez je bilo zato nemogoče in tako smo bili prisiljeni, da smo v noči od 22. na 23. in 23. na 24. v dveh oddelkih umaknili čete nazaj čez Piavo.« To so torej vzroki poraza. Vsaka nadaljna beseda bi bila odveč! Kdor je čital poročilo vojnega tiskovnega stana in primerjal isto s tem, mu bo takoj vse jasno.

Angleški zunanji minister Balfour je imel te dni v spodnji zbornici govor o medna.odnem in vojnem položaju, tekom katerega je razpravljal tudi o mirovnem vprašanju in izvajal med drugim: Vse zlo obstaja v nemški neodkritosrčnosti. Dosedaj še noben nemški državnik, tudi če se je pojavilo močno mirovno gibanje v Nemčiji, ni imel poguma, da bi odkrito in jasno izrekel besedo: »Vzeli smo Belgijo brez vsakega povoda in jo bomo vrnili takoj, kakor hitro bo mogoče in sicer z vsem, kar smo ji odvzeli.« Prepričan sem dalje, da nobeden zaveznikov ne bi mogel odobriti takega miru, ki ne bi upošteval razmer na vzhodu. Nemška metoda proti Romuniji je skrajno značilna. Nemčija Romunijo ni samo prisilila, da prispeva k nemškim vojnim izdatkom, ampak si je zajamčila tudi nadzorstvo nad romunsko industrijo in postala absoluten vojaški in gospodarski vladar v Romuniji. Tudi mi smo znatno povečali lastna ozemlja. Zasedli smo južno Palestino in večji del Mezopotamije in vse nemške kolonije. Ako hoče kdo proučevati razliko med nemško in angleško metodo, naj primerja stanje, ki vlada v ozemljih, ki smo jih zasedli mi z onim, ki vlada v nemških okupiranih pokrajinah. Kamorkoli smo prišli, smo napravili mir in red. Prepričani smo, da zraste sedaj v Mezopotamiji več žita, kakor poprej stoletja, da vlada v Palestini največje blagostanje in da so se tudi v nemških kolonijah razmere jako izboljšale. — Preštudiral sem natančno postopanje nemške vlade in nemških politikov in prišel do prepričanja, da ni niti najmanjšega znanka, da bi bila kaka posvetovanja z Nemci plodovita. Vrzel, ki loči zaveznike od osrednjih vlasti, je tako globoka, da je ni mogoče zamašiti in tako široka, da jo je komaj mogoče premostiti. Kakor stoje stvari sedaj, afriških kolonij nikakor ne moremo vrniti Nemčiji. Ako Nemčija ne izpremeni svojega srca in ako popolna zmaga zaveznikov Nemcev ne prepriča, da je njihova politika zgrešena, je vsako pogajanje ž njimi izključeno.

Arhangelsk. V četrtkovem izdanju smo prinesli brzojavko, ki je sporočila važen dogodek za sedanje homatije v Rusiji. — Ententine čete so zasedle Arhangelsk. To je za namere entente silno važna postojanka, ker je glavno pristanišče Rusije ob Ledenem morju; preko Arhangelska se je vršil izvoz iz Rusije. Je torej trgovsko sila važna točka. Za entento pa je za sedaj neizmerne važnosti, ker bo mogla tam mirno izkrcavati svoje čete za nadaljnje operacije proti jugu. Kjer stoji sedaj Arhangelsk, je stal v 15. stoletju le en samoten samostan. Prvo pobudo za postanek in povzdigo so dali Angleži pred kakimi 350 leti, in so se razvili med Anglijo in Rusijo zelo živahni trgovinski odnošaji. Pred vsem pa se je razvil — kakor že rečeno — izvoz iz Rusije. Sedaj pa postaja važna točka za vojne dogodke.

Aprovizacijske stvari.

KAJ DOBIMO TA TEDEN?

Ta teden, od 12. avg. do 17. avgusta (4. razdeljevanje) se bodo mogla proti preščipnjenju izkaznice za živila na št. 4 in predložitvi izkaznice za nakup kruha dobiti poleg dnevnega odmerka 200 gramov (20 dek) kruha in dodatka 140 g (14 dkg) za delavce pri težkih delih, ki ostaneta nezmanjšana, naslednja živila in drugi predmeti aprovizacijske komisije in sicer na osebo in teden:

BELA MOKA ŠT. 0.

eno četrtinko kg bele moke št. 0 po K 1'20 kg. —

SLADKOR.

eno četrtinko kg sladkorja po K 1'60 kot drugi obrok odmerka ¾ kg, dovoljenega za vkuhavanje sadja.

JAJCA.

eno jajce po 70 vin., za neimovite sloje (rdeča črta) po 50 vin.

SUHA ZELENJAD.

10 dkg suhe zelenjadi po K 11'— kg.

CIKORIJA.

eno osminko kg cikorije po K 9'60

KIS.

eno osminko litra kisa po 52 vin.

Ta teden ne dobe kisa lastniki izkaznic za kuhinje in ubožnico.

SOL.

eno osminko kg soli po 28 vin. kg.

OLJE.

Na vsakih 6 odrezkov uradne izkaznice za maščobe, veljavnih za čas od 12. do 18. avgusta se dobi ob predložitvi izkaznice za živila izkaznica št. 11 za nakup 6 centilitrov olja. Na to izkaznico se dobi olje v običajnih prodajalnicah do sobote 24. avgusta t. l. Cena 28 K za kg, za neimovite sloje (z rdečo prečrtano izkaznico) po 14 K kg.

MAST.

Izkaznice št. 52 za 6 dkg masti veljajo do sobote, 17. avgusta.

DODATNE IZKAZNICE ZA MAŠČOBE.

Dotične osebe, ki opravljajo težko delo ter imajo zato pravico do dodatne izkaznice za kruh in do dodatne izkaznice za maščobe z odrezki, zaznamovanimi s črko S, dobe proti izročitvi odrezkov te poslednje izkaznice, veljavnih za čas od 12. avg. do 18. avg., in predložitvi izkaznice za nakup kruha, dodatno izkaznico št. 82 ter morejo nanjo do vštete sobote 24. avg. v običajnih prodajalnicah dobiti po 3 dkg slanine. — Izkaznice št. 81 veljajo do sobote 17. avgusta.

IZKAZNICE ZA GOVEDINO.

Tekom tega tedna se razdele izkaznice št. 50 za govedino in za neimovite sloje tudi izkaznice št. 50 toda z rdečo črto.

KONDENZIRANO MLEKO ZA STARCE, BOLNIKE IN OTROKE.

Ena škatlja kondenziranega mleka (400 g) po K 3'30 škatlja. Tekom tega razdeljevanja se preščipne št. V. rumenih izkaznic za otroke (2 škatlji) in št. II. sivih izkaznic za starce in bolnike (ena škatlja), veljavnih za mesec juli in avgust.

MILO

en kos mila, težak približno 10 dkg, po 40 vin. kos.

JAVNE KUHINJE IN UBOŽNICA.

Lastniki izkaznic za javne kuhinje in ubožnico dobe ta teden: osminko sladkorja osminko kg cikorije, osminko kg soli.

* * *

RIBE.

Do sobote, 10. t. m., opoldne so se oddale ribe na 35.618 izkaznic, veljavnih za 117.385 odmerkov. Danes se podaljšuje vrsta na odrezek II. do št. 7000. Na vrsti ostane tudi še vsa serija odrezka I. — Danes, v nedeljo, je ribja tržnica popoldne zaprta.

* * *

Nova prodajalnica kruha.

V torek, 14. t. m., se otvori nova prodajalnica kruha v ul. Cavana št. 21, za prodajo kruha na izkaznico za potnike in začasno bivanje v Trstu.

Prodaja kuriva.

Oglic. 50 kg na rdeče izkaznice. — Razdeljevanje 12. avgusta. — Cena 80 vinarjev za kilogram.

Sv. Vid: 1—200 (36) ul. Fontanone 18, 201—1000 (36) ul. Lazzaretto vecchio 17. — **Staro mesto:** 2501—2970 (25) ul. Volto 3, 1—1000 (26) ul. Artisti 4. — **Novo mesto:** 2001—3000 (24) ul. Gelsi 18, 1—1000 (25) ul. S. Zaccaria 3. — **Stara mitnica:** 2001—2500 (26) ul. Risorta 17, 2501—3500 (26) ul. Padulna 13. — **Sv. Jakob:** 501—1500 (18) ul. Guardia 42. — **Sv. M. M. Zgor.:** 201—300 (12) Bivio 8, cena 82 vin za kg. — **Greta:** 1—150 (11) Greta 172.

Koks. 10 kg na modre izkaznice. — Cena K 2'70 za 10 kilogramov.

Sv. Vid: 131—240 (47) ul. Fontanone 18. — **Stara mitnica:** 1101—1450 (51) ul. Risorta 17. — **Sv. Jakob:** 951—1145 (58) ul. Guardia 9. — **Sv. M. M. Zgor.:** 1—180 (38) Bivio 8, cena K 2'90 za 10 kg, 181—300 (38) ul. Guardia 48, cena K 2'70 za 10 kg.

Gorivo za industrije.

Od ponedeljka, 12. avgusta dalje, bodo lastniki rdečih izkaznic I. in II. razreda dobili za 10 dni premoga (do 20. avgusta), oni I., II., III. in IV. razreda za 10 dni koksa in oglja. III. in IV. razred vsled nezadostnega dovoza to dekado ne more dobiti premoga.

Domače vesti.

Iz sodne službe. Pisarniška voditelja Alfred de Domini in Šime Vitanović sta premeščena iz Rovinja v Pulo.

Od česa naj živimo v Trstu? Vzemimo v roko tatedenski »jedilni list« aprovizacijske komisije, da vidimo, koliko živil gre v Trstu ta teden osebi na dan. Torej: 20 dek kruha, 3'5 deke bele moke (eno žlico), 3'5 deke sladkorja, sedmi del enega jajca, približno 1½ deke suhe zelenjadi, 1'6 deke cikorije, 1'6 centilitra kisa, 1'6 deke soli, 8½ grama masti, 1'6 deke govejega mesa; vsega skupaj, seveda brez mila, a s prištetjem rednega dnevnega odmerka sladkorja, okoli 38 dek. In to naj zadostuje za preživljanje človeka, ki naj tudi še dela vsaj 7 do 8 ur na dan! Radovedni smo, ali gospodje pri dunajskih centralah in tudi še nižje doli žive od 38 dek živil na dan?

Prodaja »Edinosti« v Gorici. V Gorici se prodaja naš list v naslednjih tobakarnah: M. Bellinger, ul. Cipressi; M. Breziger, ul. Giardino; L. Zakrajšek, ul. Giardino; Terezija Roth, ul. Municipio ter na državnem in južnem kolodvoru.

Lepe stvari. Prejeli smo: Te dni mi je pravil neki železniški uradnik o stvareh, ki bodo zanimale marsikoga in ki bi morale najti odmeva v višjih krogih tam na Dunaju. Pravil mi je: V Zidanemmostu posluje še precej časa mala četica vojakov in orožnikov, na čelu jim neki bradati gospod, bajé zastopnik okr. glavarstva. Ta četica, oziroma kontrolni organi čakajo na prihode vlakov, da poberejo ljudem blago, ki bi bilo namenjeno k nam. Da so ti ljudje brezobzirni in sirovi v nastopih, je očividec sam moral občutiti, ko se mu je godilo skoro tako, kot vsem drugim; le njegov energičen nastop mu je ohranil s seboj prineseno blago. Pravil mi je nadalje, kako trželo z ramen nahrbtnike in z njim vsaj lep del obleke, zraven klofutajo in s puškinim kopitom udrihajo po ljudeh. Vse to naj bi še bilo, ko bi se vedelo vsaj, kam izgine to blago; toda mi tega ne vemo, in zato zahtevamo pojasnila. Neki dan n. pr. je taka kontrola pobrala potnikom vso prtljago, t. j. živež. Nastalo je splošno ogorčenje, nastopali so organi z revolverji in puškami, prišel je oni bradati zastopnik okr. glavarstva, ki je tam v rabuki pustil svojo brado in je sedaj obrit. Ta je ukrenil, da se je vihar polegel s tem, da je zaukazal vrniti zaplenjeno blago. Organi so vso prtljago vrgli iz skladišča na tir, tam se je vsakdo prepričal, da mu je polovico živeža izginilo. Kam? V skladnice odnesena prtljaga se je skrčila za polovico. Kako je to mogoče? Gospod brez brade, ki jo je izgubil v »poštenem« boju s stradajočo množico bi znal dati pojasnila, le vprašati bi ga morali in potem bi marsikdo ne bil tako okraden s strani javnih organov. Pripomnil mi je še, da se orožniki sami izražajo napram potnikom, da je prevoz živeža povsod dovoljen in ne sme nobeden ničesar zapleniti. Tak orožnik ima gotovo srce na mestu, ali pa samo s tem ščuje ljudstvo na odpor pri zaplembi živil, češ, to je nepostavno. Vprašamo kompetentne faktorje: Zakaj se ravno v Zidanemmostu zaplenjajo živila? Je li to postavno ali nepostavno? Zakaj se ne vrača vsem zaplenjeno blago in v celi množini? Prosimo pa tudi, da se ukrene vse potrebno da se ne bodo dogajali prizori, da bi nastopala oboroženа sila proti neoboroženi, stradajoči in izmučeni množici. Oni gospod brez brade pa naj ostane lepo doma, da mu ne bo enkrat namesto brade odletela glava. — Revež.

Slovenec profesor na zagrebški mediciski fakulteti. Kakor poročajo iz Zagreba, je imenoval cesar dosedanjega profesorja na turški univerzi v Carigradu našega slovenskega rojaka dr. Borisa Zarnika javnim rednim profesorjem za biologijo in embriologijo na medicinski fakulteti zagrebškega vseučilišča.

Državni poslanec Fon bo 18. t. m. in naslednje dni v Gorici.

Medsocijalni odbor trgovinskega uslužbenstva sklicuje za danes, v nedeljo, 11. t. m., občni zbor, ki se bo vršil ob 11 dop. v dvorani bivše »Società filarmonico-drammatica« v ul. sv. Karla št. 2. Na zborovanju se predloži spomenica na delodajalce v svrho zboljšanja življenjskih razmer nameščencev.

Tržaški otroci v Herpelje. Otroci, ki so določeni za odhod na počitnice v Herpelje, se odpeljejo jutri, v ponedeljek, ob 4½ popoldne z državnega kolodvora. Priti morajo na kolodvor ob 4 in se izkazati z izkaznicami društva prijateljev otrok (pečat). Prineso naj s seboj kako težjo obleko za slabo vreme.

Tržaške Jugoslovanke ki se nameravajo udeležiti Krekovega slavja v Št. Janžu, se vabijo, da pridejo na pogovor v Glasbeno Matico in sicer v ponedeljek, 12. t. m., ob 7 zvečer.

VIII. vojno posojilo v Trstu. Zadnji izkaz podpisov VIII. vojnega posojila v Trstu izkazuje skupni znesek 25,056.700 K.

Nova domača zavarovalnica. »Wiener Zeitung« objavlja, da je ministrstvo za notranje stvari, sporazumno s soudeleženimi ministrstvi, dovolilo Jadranski banki v Trstu ustanovitev delniške družbe pod naslovom »Atlanta, zavarovalna družba v Trstu« in potrdilo pravila nove družbe.

Poslano*)

Vsem posredovalcem ovčje volne in volne za žimnice!

V smislu naredbe trgovinskega ministrstva z dne 28. maja 1916 d. z. št. 156, se zaplenilo

vse zaloge ovčje volne,

ter se ta upotrebi v vojne namene.

Vse zaloge ovčje volne, posebno pa tudi volne za žimnice, treba oddati na

C. in kr. Nabiralnico volne v Trstu, Via del Pesce št. 4.

Volna se plača po predpisanih najvišjih cenah ter se sprejema v uradnih urah.

Za nakupovanje volne so upravičeni tudi legitimirani kupovalci volne, isti pa se morajo legitimirati z izkaznico trgovinskega ministrstva.

Zaplemba se razteza tudi na najmanjše zaloge ovčje volne.

Patrijotična dolžnost vsakega **posameznika** je, da odda volno, ki jo tako nujno potrebuje armada na bojišču, pri čemur bodi posebno naglašeno, da se za isto plačajo visoke cene, in ker se vsaka prekršba kaznuje od političnih oblasti na podlagi obstoječih zak. določb z denarno kaznijo do K 5000 ali pa zaporom do 6 mesecev.

„K. u. k. militärische Leitung der Wollsammelstelle für Küstenland"
(C. in kr. Nabiralnica volne v Trstu, Via del Pesce št. 4)
Uradne ure od 8—12 in 2—6.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor veleva zakon.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Ponterosso vogal ul. Maria Teresa. - Lastna palača.
Delniška glavnica K 120.000.000. - Rez. zaklad K 41,500.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9—1 pop.

Češko Budjevička Restavracija (Boságkova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galatti (zraven glavne pošte.) Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

MALI OGLASI
se računajo po 6 vin. beseda. — Debelo tiskane besede se računajo dvojno. — Najmanjša pristojbina znaša 60 vinarjev.

Proda se naslednje pohištvo: 1 umivalnik za dve osebi s tamnim marmorjem, 2 nočni omarici, 1 poročno postelj z vzmeti, 1 postelj za eno osebo z vzmeti, 1 omara s štirimi predali, 1 omara z 1 vrati in 1 z dvojnimi vrati. Krane, ul. Solitario 29, I. 2573

Predelujejo se nogavice z novim podpletenim stopalom; za par K 1.30. Predelujejo se tudi nogavice iz starih zapestnic. Česar, ul. Fornace št. 8, V. 2572

Proda se čevljarski šivalni stroj Singer. Ul. Manzoni 17, vr. 2. Ambrožič. 2574

Mizarski mojster za delavnico s strojnim obratom v Trstu se sprejme takoj. Ponudbe z navedbo dosedanjega zaposlenja in pogoji na naslov: Stavbno podjetje Göbel & Forti, Trst. 2567

Proda se kuhinjsko pohištvo in druge reči. Sitic, ul. Marije Terezije štev. 35 II. nad. 2571

Proda se zakonska soba s vzmeti in blazinami. Vratar, ul. Piccardi 24 A. 2570

Išče se vratar in vratarica. Jajac, ul. Marije Terezije 25, II. od 4—5. 2567

Iščejo se zidarji, kolarji, mizarji kovači in težaki za Tržič (Monfalcone). Zglasiti se je v pisarni ladjedelnice Adria, ul. Carradori 4, IV. 2568

Sprejmem takoj v službo deklico od 16 do 18 let staro za trgovino z mešanim blagom. Pismene ponudbe z dobrimi izpričevali do 15. t. m. na naslov Božidar Kastelic, Materija (Istra). Izvežbane v trgovini imajo prednost. Plača po dogovoru 2818

Vreče vsake vrste kupuje in plača po najvišjih cenah Fran Babič v Trstu ul. Molino grande št. 20. 2512

Dobrega lovskega psa-frnača sprejme na rejo, eventuelno kupi Ivan Zelen v Šenožečah. (3212)

Fotograf Anton Jerkič posluje v svojem ateljeju v Trstu. Via delle Poste št. 10. 40

Išče se hrana in stanovanje za poštnega praktikanta za mesec september, oktober in november 1918. Cenjene ponudbe pod „Dolonjec" na Ins. odd. Edinosti. B 28

Gospodinjo išče vdovec z 2 odrastlima otrokoma. — Prednost ima vdova ali prijetna gospodična, vajena vseh hišnih poslov in šivanja na stroj, neoporečnega vedenja in govoreča čisto slovenščino. Cenjene ponudbe z zahtevo plače na inseratni oddelek Edinosti pod „Skrbna in varčna pomoč". 2559

Proda se 250 novih stolic, lepo izdelanih in politiran h. Cena po dogovoru. Ravnotam se proda 70—80 metrskih stotov lepega bukovega oglja. Naslov pove inseratni oddelek Edinosti pod štev. 3211. 3211

Proda se vsakovrstno novo in moderno pohištvo, posebno zakonske sobe. Zaloga pohištva Benedetič v Trstu, ulica San Maurizio št. 10, od 4·30 do 6 popoldne. D 47

„Kreosotina" (mlečni kreosotov sirup) najboljši pripomoček proti kroničnemu katarju in bolezni dihalnih organov. Izdeluje lekarna Codermaz, Trst, Ul. Riborgo 17. D 7

Zdravljenje krvi z Rod Lefecteure (sirup koncentriranega Salsapariglia vulgo extrakt). Najboljši in najuspešnejši pripomoček za čiščenje krvi. Lekarna Codermatz, ul. Riborgo 17. 1301

Samo na debelo. Raznovrstno blago za preprodajalce. — Jakob Levi, Trst, ulica S. Nicolo 19. 3147

„Liquore Godina" (proti nevralgiji, revmatizmu, skrnini in protini) se prodaja v vseh lekarnah. 16D

Diplomirana učiteljica nauči kmalu slovenski ali nemški po najlažji metodi. Pojasnila od 1—7, Chiozza 27, III. nadstropje, II. stopnice zadaj na dvorišču, vrata 8. 2553

Proda se v Rojanu
hiša z vrtom
za kron 35.000·—. Hiša rentira letno kron 2000.—. Naslov: Josip Parmičič, Trst, ul. Maiolica 10/III.

Danes smo dobili in prodajamo
jabolčnik
Tvrdka J. Parčina & C. v Trstu.
Skladišče V. G. Donizzetti št. 1.

Prodajalna sandalov in podplatnih nabitkov
prodaja usnjate in platnene sandale, usnjate in železne podplatne nabitke najboljših tovaren, gumijeve podpetnike, bele, črne in rumene gumbnice, kmetske žreblje, papir za pisma, razglednice, vojne dopisnice (Feldpost), črnilo itd.
Na drobno in debelo. — Pošiljatev na dobelo od Kron 100— naprej.
F. Misan, Trst, Largo Sartorio št. 5

Prodajalna mrtvaških predmetov
Marija Emer de Capelan
Občine št. 200 (zraven openske cerkve) hiša Jakoba Hrovatin
Ima veliko izbero češkili velikih in malih mrtvaških krst.

S potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je po kratki bolezni preminula naša preljubljena soproga, mati, tašča itd.

Cecilija Slavec

posestnica v Ospu pri Dolini.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, 12. t. m., ob 10 predpoldne.
V OsPU, dne 10. avgusta 1918.

Josip Slavec, soprog.

Emanuel, mornariški strojevodja, **Viktor** (odsoten) in **Ivan,** učitelj in c. kr. nadporočnik v rez., sinovi.

Josipina por. **Lojk, Marica** por. **Leonardis, Fani** por. **Borri, Malka** por. **Trobec, Lojzika** vd. **Pelicon** in **Olga Slavec,** hčere.

Josip Lojk, nadpoštar, **Gregor Leonardis,** učitelj, **Fran Borri,** strojevodja, **Vinko Trobec,** učitelj, zetje. **Jožica Slavec** roj. **Bolčič,** sinaha. Vnuki in vnukinje.

Brez posebnega obvestila. Novo pogrebno podjetje.

Svetolvansko gospodarsko društvo „NARODNI DOM"
vpisana zadruga z omejenim poroštvom
vabi na
redni občni zbor
ki se bode vršil
dne 14. t. m. ob 8 uri zvečer v prostorih »NARODNEGA DOMA« pri Sv. Ivanu
s sledečim dnevnim redom:
1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo nadzorništva.
5. Dopolnilne volitve nadzornikov.
6. Odborov predlog za popravo društvenega poslopja.
7. Razno.

ODBOR.

Priznano najboljše
zagorsko apno v kosih
(samo na vagone) razpečava tvrdka
F. Weinbergerja nasl., apnenice, Zagorje ob Savi.

ZLATO srebro in dragulje kupuje po najvišjih cenah dobroznana urarna in zlatarna **A. POVH v Trstu** Trg Stare mitnice (Barriera vecchia) štev. 3.

Pfaff Stroj za šivanje in vezenje, pravi nemški uzorci.
Seidel & Naumann in „Singer" Rasi & Gasser
Bogata zaloga vseh potrebščin.
Mehanična delavnica za vsako popravljanje.
— Tvrdka ustanovljena leta 1878. —
FRANCESCO BEDNAR
Trst, ulica Campanile št. 19.

Josip Struckel
Trst, vogal Via Maria Teresa-S. Caterina
Novi dohodi volnenega blaga za moške in ženske. Velika izbera kožuhovine, nogavic, volnenih srajc (maje) barhanta, svilenega in volnenega blaga za bluze, čipkovih ovratnikov in okraskov.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. J. Čermák
v Trstu, ulica Poste vecchie 12 vogal ulice delle Poste
Izdiranje zobov brez bolečin. — Plombiranje.
— UMETNI ZOBJE —

Fotografični atelje DAGUERRE
Trst - Corso štev. 39 - Trst
Razglednice v platinu. Specijaliteta: slike v barvah, fotoschizzi. Gabinet, visit, povečanja, reprodukcije vsake slike. — Električna razsvetljava. —

GAMBRINUS
Variete — Kabaret
vsaki večer ob 9½
velika varietetna predstava
Vstopnina K 1·—

Dr. Karel Podgornik, odvetnik v Gorici
posluje zopet
v ulici Montecalvario št. 9 A I. nad.
(Prej V. Usina nasproti kavarne „Corso", bližu pl narne).

Iščem zidarje in podajače (malovarje)
za Tržič (Monfalcone).
Dobijo dobro hrano, dobro plačo in stanovanje.
Ponudbe sprejema Viktor Znidaršič, zidarski mojster, Občine pri Trstu, vila Hilda.

Te dni se je odprla v Trstu, ul. Ponterosso 4
nova trgovina pod imenom
Alla città di Gablonz
Veliko izber vsakovrstnih predmetov v double-natu in alpak
Verižice, zapestnice, uhani, zaponke, klobučne igle, ure, ženske torbice, biseri in briljanti Iris, korale in drugi bižuterijski predmeti, najfineje in elegantno izdelani.
Popust preprodajalcem. Popust preprodajalcem

Deželna ustava, deželno gospodarstvo in dr. Šusteršič. Pod tem naslovom je začel bivši deželni glavar kranjski, dvorni svetnik Fran pl. **Šuklje** objavljati serijo člankov, ki obeta veliko zanimivega. Šuklje poudarja v uvodu, da ga na objavo teh člankov nikakor ni napotilo osebno sovraštvo do dr. Šusteršiča, ker takega sovraštva ne pozna, ter pravi: »Pišem te članke, vsebujoče ostro oceno sedanjega deželnega glavarja in njegove uprave, zgolj radi tega, ker mi veleva domovinska dolžnost, da dvignem svoj glas pred vso slovensko in avstrijsko javnostjo proti režimu, kateri vodi našo deželo in z njo vred naš narod v gotovo moralno in gmotno propast. In le ker je absolutno nemogoče ločiti režim od njegovega nositelja in provzročitelja, prisiljen sem, baviti se, dasi nerad, neposredno z osebo dr. Šusteršičevo. Očitam mu, kot njegov prednik v deželnem glavarstvu, naravnost in mož proti možu, da je **njegova vlada** nepretrgana vrsta očitnih prelomov deželne ustave in drugih pravokrepnih zakonov in predpisov, dalje da se vsled njegovega postopanja deželno gospodarstvo usodno ogroža in kvari, končno da s svojim brutalnim samodrštvom uničuje disciplino med deželnimi uslužbenci ter direktno podkopava moralni čut podrejenega mu deželnega osobja. Naravna dolžnost mi je, do pičice dokazati istinitost nečuvenih mojih očitanj. V nastopnih člankih hočem doprinesti dokaz resnice!« Članke bomo posnemali, če ne v celoti, pa vsaj v primernih izvlečkih.

Tržaški trg postaja od dne do dne bolj prazen, dasiravno je sedaj vendar čas, ko bi moglo biti na trgu zelenjave in sočivja, da bi bilo dovolj za vse prebivalstvo. Vzrok za to pomankanje je popolnoma umljiv. Naš okoličan, s katerim aprovizacijska komisija ravna, recimo, večinoma, če ne že vedno, naravnost po mačehinsko, je pač toliko pameten, da sadi in seje predvsem tisto, s čimer se preživlja sam, kajti če si ne pomaga na ta način, bi ob živilih, ki jih dobiva od aprovizacijske komisije, sploh ne mogel izhajati. Pridelek torej večinoma porabi sam zase, in prinaša na trg le malenkostni preostanek, ali pa tudi še tega ne, ker ga lahko proda na domu, kamor mu prihajajo iz mesta preprodajalci, gostilničarji itd. ponujat sami višje cene, kot pa jih nastavlja mestno tržno nadzorništvo za prodajo na trgu. Odzunaj pa na tržaški trg prihaja zelo malo, ker se zopet izgublja drugodi, zlasti pa po skupnih častniških kuhinjah, katerih je v Trstu, sami ne vemo, koliko. Tako se večinoma vse, kar prihaja iz Furlanije, izgubi bogve kje, ne da bi prišlo na tržaški trg. In če torej tako pregledujemo cenik zelenjadi sadja in drugih stvari, ki jih čitamo na ceniku, ki nam ga teden za tednom pošilja mestni magistrat, se moramo naravnost čuditi, da ta cenik navaja toliko lepih in dobrih stvari po razmeroma še poštenih cenah, ko vendar vsega tega sploh ni na trgu. Nekaj pa je, česar ta cenik ne navaja nikoli in kar bi bilo za prebivalstvo tako nujno potrebno: **krompirja ni na tem ceniku.** In vendar se prodaja in kupuje krompir v Trstu, da, celo zaplenja se in se prodajalci, ki ga prodajajo po 4 K, kaznujejo s parmesečnim zaporom. Zakaj pa mestni magistrat ne določi tudi cene za krompir? Nočemo podtikati slabega namena nikomur, toda ljudstvo si pač misli svoje, češ, cena se ne določa, da se potem lahko dela, kakor se hoče. In čudno! V Gorici se krompir sme prodajati javno na trgu po 4 kg, v Trstu pa ga menda sploh ne puste na trg, a če se prodaja drugje po enski ceni, ga pa zaplenjajo. Konstatiramo pa, da **tržno nadzorništvo, oziroma** dotična oblast, ki zaplenja tako prodavani krompir, še nikdar ni povedala, koliko krompirja je zaplenila in kam je potem izročila zaplenjeni krompir! Takšne stvari gotovo zelo zanimajo prebivalstvo, in že z ozirom na to, ker dajejo povod za razna sumničenja, ne vemo, ali upravičena ali neupravičena, bi bilo nujno potrebno, da poklicani činitelji poskrbe za to, da se tržaški trg »očisti« tudi v tem pogledu!

Delovanje c. kr. avstr. sklada za vojaške vdove in sirote. Prejeli smo: Iz poročila dunajske centrale je razvidno, kako uspešno je ta sklad deloval doslej. Vojno zavarovanje obsega že nad en milijon vojaških rodbin in se razširja vedno boli in boli. Zavarovalni oddelek je s svojim delovanjem pridobil za vojno posojilo okoli ene milijarde, na čemer je predvsem soudeleženo za podpisujoče občinstvo tako ugodno vojnoposojilno zavarovanje, katero sklepa pogodbena zavarovalnica na življenje, Avstrijski Feniks na Dunaju. Zavarovanje vojnih sirot kaže v skoraj vseh kronovinah nadepoln razvoj. Pričakovati je, da že leta 1918. lisoče vojnih sirot po tem zavarovanju dobi preskrbo in podporo za svoje življenje. Zavarovalni oddelek je vdvam in sirotam po padlih in umrlih vojakih že izplačal nad 30 milijonov kron. Za človekoljubnen amene c. kr. avstr. sklada za vojaške vdove in sirote ter vojnopomožnega urada c. kr. ministrstva za notranje stvari je prineslo vojno zavarovanje, vojnoposojilno zavarovanje in vojnoposojilno nabiranje čistih dohodkov nad 3 milijone kron. Za bodoča leta je c. kr. avstr. skladu za vojaške vdove in sirote zagotovljen samo iz vojnoposojilnega zavarovanja tekoč dohodek v najnižjem znesku 10 milijonov kron in ti dohodki se gotovo še znatno pomnože. Deželno društvo c. kr. avstr. sklada za vojaške vdove in sirote ter otroško varstvo in mladinsko preskrbo je doslej od zavarovalnega oddelka v Trstu prejelo znesek K 12.242'18. Zavarovalni oddelek za Trst, Istro, Goriško in Gradiščansko obsega doslej za vojno zavarovanje 22 milijonov in za vojnoposojilno zavarovanje 30 milijonov, skupaj torej 42 milijonov kron. Sedmega vojnega posojila je zavarovalni oddelek podpisal 22 milijonov, osmega pa 16 milijonov, skupaj torej 38 milijonov kron. Zavarovalnemu oddelku je bila poverjena tudi prodajna akcija skladova in prodaja torej splošni vojnopreskrbni koledar, letna poročila sklada, slike Njenih Veličanstev itd. Ta organizacija, ki je izšla iz skromnih začetkov, se je razvila v spoštljivo podjetje. Dokazalo se je z njenimi uspehi, kako se more s smotrenim skupnim delovanjem doseči zaželjeni visoki cilj.

Vojaški pogreb. V tukajšnji garnizijski bolnišnici je umrl 10. t. m. trenski vojak 97. pešpolka Josip Keber, pri etapni pekarni št. 41, rojen leta 1895. v Trstu. Pogreb se bo vršil 12. t. m. ob 5 pop. iz garnizijske bolnišnice št. 9 na tukajšnje vojaško pokopališče.

Tržaška kmetijska družba naznanja, da ima sedaj na razpolago kmetovalcem semena: špinačo, zimsko solato, čebulo belo in rdečo, zimsko redkev, repo za jesen in motovilec. Ta semena se oddajajo ob delavnikih od 8½ do 12 predpoldne v njenem uradu ul. Vienna št. 10 I. desno.

Ukradena krava. V Mali Pristavi pri Št. Petru na Notranjskem je bila 3. t. m. dopoldne na paši ukradena osem let stara krava, težka približno 500 kg in vredna 6000 K. Krava je pšenične barve, z belimi lisami, ter bi se imela še v tem mesecu oteliti. Tatvine sumljiv je neki moški, ki je dotični dan gnal v smeri od Št. Petra proti primorski meji še neko drugo kravo in imel obešeno čez hrbet vrečo za kruh, kakor jih po navadi nosijo vojaki. Verjetno je, da je tat odpeljal kravo čez deželno mejo na Primorsko in jo tam prodal. Kdor bi o tatvini kaj vedel, naj javi to najbližji orožniški postaji.

Mestna zastavljalnica. V ponedeljek se bodo dopoldne in popoldne prodajali na javni dražbi **nedragoceni** predmeti, popoldne obleka in perilo, zastavljeni na zastavne listke serije 142.

—::—

Perila je ukradla neka Amalija Bufon, stanujoča v ul. S. Maurizio št. 9., neki Mariji Benko, stanujoči v ul. Carducci št. 14, za celih 400 K. Bila je aretirana.

— Josip Germek, star 13 let, stanujoč pri Sv. Alojziju, je ukradel nekemu Alojziju Miniussiju K 1700'—. Denar so našli pri mladem tatu. Deček je bil aretiran, a so ga potem prepustili domači kazni.

— Jakob Kovačič iz Rocola-Molin a vento št. 34, je nekje ukradel vrečo bele moke in jo hotel prodati nekemu Simonettiju v ul. Cellini. Ker pa je prihajal v bližino **stražnik**, se mu kupčija ni posrečila. Kovačiča so aretirali. Čegava je moka, se ne ve. Kam bo izginila zaplenjena moka, se **ne ve!**

— Pavel Erschlan, vojak, je ovadil prostitutko Marjano M., da mu je ukradla 1100 K. Ker ni bilo dokazov — ženska je pač pravočasno skrila denar — so jo izpustili v svobodo.

— Pri nekem sedemnajstletnem lopovu je našla policija — staromestni komisarijat, Orologio 6 — cel kup raznih štampilij, s katerimi je mogoče ponarejati vse mogoče oblastvene listine. Slavni staromestni magistrat je tako »previden«, da ščiti tega mladostnega lopova tako daleč, da časopisju niti noče povedati njegovega imena. S celo stvarjo je menda v zvezi tudi neki vojak Sregut, pripadajoč 97. pešpolku, katerega so tudi aretirali. Tega staromestni magistrat ni ščitil.

Poizkušen samoumor. Roza Krzentowska, rojena v Lvovu 1883, je pila v samomorilnem namenu solno kiselino. Ženska je omožena, stanuje v ul. Montuzza št. 24. Mož — ime mu je Salomon — ni pustil, da bi žena ostala v bolnišnici, in jo je dal prepeljati domov. Vzrok samomorilnega poizkusa je neznan.

— Dvanastletna Arimoteja Ravallico, stanujoča v ul. Monte 15, je skočila s četrtega nadstropja na ulico in se je močno pobila. Prepeljali so jo v bolnišnico. Dekletce je skočilo z okna, ker ga so starši pošteno kaznovali zaradi predolgega izostajanja z doma.

DAROVI.

— Svetoivanski podružnici CMD je darovala ga. Golob iz Sv. Ivana 5 K od veselja, ker je njen sin Vladi bil tako priden v slovenskem vrtcu.

— Za šentvidsko šolo je izročila družba, v kateri ni bilo Kraševcev in katera si ne more kupiti »polente«, potom šentjakobske podružnice CMD znesek K 100'—, za šentvidsko podružnico CMD pa K 10'—, skupaj K 110. Nadalje so darovali: Anton Krečič, c. in kr. sap. stotnija 25, vojna pošta 583., 25 K, Biček-Razbornikova 20 K, Mara Valičeva 2 K, Josip Voh 3 K, gdč. Cvenkel K 1'50, Just Mavrič 5 K, upravništvo »Slov. Naroda« izročilo 301 K, Janko Irgolič 10 K, Pric Irgolič 10 K, ga. Antonija R. za en stolček 50 K, Ant. I. za en stolček 50 K. Nabiralna pola Vladka Kravosa 81 K. Miroslav Rusbach nabral med zavednimi Nabrežinci in Križani 69 K.

— Za dr. Krekovo ustanovo goriških Slovencev od 26. 4 do 8. 8. 1918: Hudajužna po č. g. Jos. Abram, kuratu K 100, Vikt. Bežek, šolski ravnatelj K 15, Lokev pri Divači K 300, J. Ložan, Ljubljana K 10, Urbančič Alojzij, zbirka svatbe K 100, Hranilnica in posojilnica, Cerkno K 50, Uprava Sl. Naroda po dr. Kobalu K 125, V resni družbi pobolšana »Frankovec« daroval po M. Veber K 10, Šotlar Josip izročil dar g. Jak. Bratož pek v Gorici K 5, Uprava Sl. Naroda po dr. Kobalu K 8'20, skupaj K 723'20, prejšnji izkaz 6541'70, skupaj K 7264'90.

— Za 1 sedež v novi šentvidski šoli v Trstu. Vesela družba v gostilni g. Katalana dne 6. VIII. K 50'—. Denar hrani »Splošna hranilnica«.

— Za Dramatično društvo v Trstu. Nadporočnik Rukovina iz bojišča K 200'—, Franc Švara, Šempolaj K 20'—, Vesela družba v gostilni g. Katalana dne 6. VIII. K 50'—, skupaj K 270'—. — Denar vložen v »Splošno hranilnico«.

— Dne 30. 7. so nabrali v narodni gostilni D. k. D. med posamezniki kot kazen, ker so govorili italijansko kron 8'— za moško podružnico pri Sv. Jakobu. Denar je izročen blagajniku.

Književnost in umetnost.

A. Wenzelides: Književne studije. Nakladom autorovom izašla je u Sarajevu ova knjiga, koja sadrži slijedeće radove: 1. Dubrovački pripovijedači: Mato Vodopić, Ivo Vojnović, Kristijana Solvejgs Loiseau i Mato Lisičar; 2. Dr. Julije Rorauer; 3. A. G. Matošš; 4. Vladimir Nazor; 5. Draggutin Domjanić; 6. Marin Bego; 7. Rikard Nikolić; 8. Hrvatska književnost i hrvatsko pomorstvo; 9. O hrvatskoj prozi. — Knjiga je pretežno kritičke naravi. Prve su dvije radnje preštampane uz neke preinake iz »Savremenika«; treća nije još objavljena; a ostale su izlazile u »Savremeniku« i »Književnom Glasniku«. — Cijena je knjizi 4 K; preporučeno 4'40 K. Pouzećem se mogu služiti jedino knjižare. Narudžbe se imaju slati na adresu: Arsen Wenzelides, Sarajevo, Apelova obala broj 44., ili na Hrvatskem knjižaru u Sarajevu.

PRIPOROČLJIVE TVRDKE

Rokavice in modne potrebščine. IT. VENIER & Comp. Corso 14. Modne potrebščine in izdelovanje rokavic. Čiščenje in popravljanje rokavic Cene zmerne. 1310

Trgovina jestvin IVAN BIDOVEC, Trst, ul. Campanile 13 (Trg Ponterosso). Ima v zalogi: čaj, paradižno konservo, ženf, kisle kumarce, kocke za juho. Konjak, vermouth, marsala, malnovec in več vrst mineralnih vod ter blago aprovizacijske komisije. (414

Mehanična delavnica. ODLIKOVANA LIVARNICA OSVALDELLA. Via Media 26. Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Proračuni. 991

Knjigovezница PIETRO PIPPAN, Trst, ulica Valdirivo 19. Artistična vezava Žepni koledarji lastnega izdelka. — Vpisniki (registri) posebnega sistema. 207

Majolične peči in štedilniki M. ZEPPAR, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerne. 202

Hotel Continental Trst, ulica San Nicolò št. 25 (blizu Corsa). Prenočišče za vojake. Dvigalo. Cene zmerne. Postrežba točna. 190

Papir. VELIKA ZALOGA PAPIRJA za ovitke, papirnatih vrečic lastne tovarne — Valaki razoih barv in velikosti. Cene zmerne. — Gastone Dollinar, Trst, Via del Gelsi 16. 266

Damska krojačnica A. RIEGER, Trst. ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmerne. 337

Umetni zobje z in brez čeljusti, zlate krone in obrobki **VILJEM TUSCHER** konces. zobotehnik Trst, ul. nadvoj. Franc Josipa 13, II. Ordinira od 9 pred. do 6 zvečer.

Zlatarnica G. Pino v Trstu se je preselila na Corso št. 15 v bivšo zlatarnico G. Zercowitz & Figlio. Velika izbera srebrnih in zlatih ur, uhanov, prstanov, verižic itd. Cene zmerne. Cene zmerne.

Oglasi, osmrtnice, zahvale in vsakovrstna naznanila reklamne vsebine, naj se pošiljajo na »Inseratni oddelek Edinosti« —

Hermangild Trocca TRST, ulica Barriera vecchia 8 ima veliko zalogo **mrtvaških predmetov** Venci iz porcelane in biserov, vezani z medeno žico, iz umetnih cvetlic s trakovi in napisi. Slike na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. itd. Najnižje konkurenčne cene.

Umetno-fotografični atelje Trst. ulica del Rivo št. 42 (pritličje) Trst

Izvršuje vsako fotografično delo kakor tudi razglede, posnetke notranjost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrst. spomenike. POSEBNOST: POVEČANJE na VSAKE FOTOGRAFIJE Radi udobnosti gosp. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, ev. tudi zunaj mesta po najzmernejših cenah.

Trst, ul. del Rivo štev. 42

Vsaka ženska naj čita velezanimivo navodilo **moderna gojitev prs** izkušen nasvet pri oslabelosti in pomanjkanju krepkosti. Pišite z polnim zaupanjem na **IDO KRAUSE**, Pressburg (Ogrsko) Schanzstrasse 2 Abt. 19 Ne stane nič! Ne stane nič

Amerikansko duble-zlato v zlatarnici in urarnici **A. Jerman, Trst, ul. Barriera vecchia 19** Velika zaloga dolgih in ovratnih verižic, zapestnic, prstanov, uhanov, obeskov za slike, medaljone i. t. d. Vse stvari so po zmernih cenah, izdelane v najboljši tovarnah. — Srebro in zlato kupujem in menjam Pošilja se po povzetju. Ceniki se ne razpošiljajo

Ljubljanska kreditna banka Podružnica v Trstu Ulica Caserma štev. 11. Uradne ure od 9-1. Kupuje in prodaja vrednostne papirje vsake vrste, srečke, tuje zlate in papirnate novce in devize. Daje predujme na vrednostne papirje in blago in izvršuje vse v bančno stroko spadajoče tranzakcije. **Vloge na knjižice obrestuje 4% netto** Vloge na tekoči in žiro-račun najbolje po dogovoru. Obavlja nakazila vojnim ujetnikom. **Poslovalnica c. kr. razredne loterije.**

JADRANSKA BANKA Kapital in rezerva K 23,500.000.— Trst, Via Cassa di Risparmio štv. 5 (Lastno poslopje) Kapital in rezerva K 23,500.000.— FILIJALKE: Dunaj Tegetthoffstrasse 7-9, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Spit, Šbenik, Zadar.

KUPUJE IN PRODAJA: vrednostne papirje, rente, obligacije, zastavna pisma, prijoritete, delnice, srečke itd. VALUTE IN DEVIZE. PREDUJMI na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih. SAFE - DEPOSITS PROMESE. Brzojavi: JADRANSKA. MENJALNICA

VLOGE NA KNJIŽICE 3½% od dneva vloge do dneva vzdiga. Rentni davek plačuje banka od svojega. Obrestovanje vlog na tekočem in žiro-računu po dogovoru. — Akrdditivi, čeki in nakaznice na vsa tu- in inozemska tržišča.

Prodaja srečk razredne loterije. Zavarovanje vsakovrstnih papirjev proti kurzni izgubi, revizija žrebanja srečk itd brezplačno. Stavbni krediti, rembours-krediti. Krediti proti dokumentom ukrcanja. — Borzna naročila. — Inkaso. Telefoni: 1463, 1793 in 2676. URADNE URE: od 9—1 pop. ESKOMT MENIC

C. kr. avstrijski sklad za vojaške vdove in sirote. Najvišje pokroviteljstvo: Nj. c. in kr. apost. Vel. cesar KAREL I. in Nj. Vel. cesarica in kraljica ZITA. **Zavarovalni oddelek za Trst, Istro in Goriško-Gradiščansko v Trstu, Via Lazzaretto vecchio 3.** Pogodbena družba: C. kr. priv. zavarovalnica na življenje AVSTRIJSKI FENIKS na Dunaju.

Vojnoposojilno zavarovanje na avstrijsko državno posojilo in drž. zakladnice od nom. K 500 naprej do najvišjih zneskov po izredno ugodnih pogojih.

Zavarovalni oddelek sprejema podpisovanje na VIII. avstrijsko vojno posojilo potom zavarovanja na doživetje in smrt na 6, 10, 12, 14, 15, 16, 18 ali 20 letno dobo. Vsaka zdrava oseba — moški ali ženska — zamore skleniti to vojnoposojilno zavarovanje, v starosti od 15 do 60 let. (N. pr. 50 letni človek se lahko zavaruje k večjemu za 12 letno zavarovalno dobo). Tudi osebam pod orožjem je možno se zavarovati, oziroma se to lahko zgodi potom kakega družinskega člana, delodajalca ali domovinske občine.

Najugodnejša naložitev glavnice. — Najcenejši pogoji. — Idealna rodbinska preskrba. — Do K 5000·— brez zdravniške preiskave. — Takojšnja veljavnost.

PRIMER: 35leten človek zavaruje za svojega 2letnega otroka za dobo 18 let, torej do 20. leta starosti, doto k 10.000·— nominala vojnega posojila ter posmrtnino in letno vzgojevalnino 20%, t. j. K 2000·— v gotovini. Za to zavarovanje je treba plačevati letno premijo K 491·20.

Če umre podpisnik n. pr. v 2. zavarovanjskem letu, se izplača

a) takoj posmrtnina K 2000·— v gotovini,
b) 16 let vzgojevalna letnih K 2000·—, t. j. K 32·000·—, skupaj torej K 34·000·— v gotovini in poleg tega
c) ob poteku 18letne zavarovanjske dobe nominalnih K 10.000·— vojnega posojila.

Vojnim zaostalim se je izplačalo doslej nad 30 miljonov kron in vojni preskrbi izročilo nad 4½ miljona kron.

Krasna kombinacija „Enkratno plačilo" za kapitaliste.

Obligacije vseh prejšnjih posojil se sprejmejo v plačilo po izdanem kurzu, kar je velikega pomena za tista izdanja, kojih kurz je sicer nizek.

Deželna poslovalnica c. kr. sklada za vojaške vdove in sirote za Istro, Trst in goriško ter okrajne poslovalnice v: Trstu, Cerknem, Gorici, Grožnjanu, Kopru, Krku, Krminu, Lošinju, Pazinu, Pulj, Sežani, Vili Vicentini, Voloskem, Reki ter podružnice: Kobarid (g. Devetak), Ajdovščina (g. Plesničar), Podgrad (g. Remec) ter Buzet (g. Gregorc).

NB 20% čistega dobička gre vdovam in sirotam ter za mladinsko oskrbo v roke c. kr. nadnestništva v Trstu, odnosno v roke pristojnih domačih okr. c. kr. glavarstev.